

DZIEŃ POMORSKI

BEZPARTYJNE PISMO CODZIENNE

Dziś 16 str.
numer liczy

Naczelnny Redaktor przyjmuje
codziennie od godz. 12-7 w poł.
Rekopisy w redakcją nie zwraca

Redaktor Naczelny i Wydawca: Dr. Adam Brzeg

Kontoczekowc P. K. O. Nr 160-312

Cena numeru
w Toruniu
i na prowincji gr. 20

Redakcja Administracja: Toruń, Szeroka 11

Tel. Redakcji: dzienny 402, nocny 211
Telefon Administracji: 286

Oddziały: Gdańsk, Stadteraben 6, telefon 214-94 — Gdynia, ul. 10 lutego, tel. 13-44 — Grudziądz, Sienkiewicza 9, tel. 442.
Wajnerowo, Gdańska 4, telefon 64, — Bydgoszcz, ul. Mostowa 6, tel. 22-18, — Inowrocław, ul. Dworcowa 3, telefon 312.

Rok III.

Toruń, niedziela 20 grudnia 1931

Nr. 293

Z wczorajszego posiedzenia Sejmu Dodatkowe kredyty i zmiana statutu Banku Polskiego

Warszawa, 19. 12. (PAT.). Marszałek Świątalski otworzył posiedzenie Sejmu o godz. 4 po poł.

Na wstępie pos. Rudowski (BBWR.) zreferował projekt ustawy o dodatkowych kredytach na wznowienie robót przy budowie linii kolejowej Płock—Sierpc, co nastąpiło ze względu na wzrost bezrobocia. Cały kosztorys obliczony jest na 3 miliony zł. W przedłożeniu obecnie chodzi o zwiększenie dochodów na rok 1931/32 o tę sumę 300.000 zł. Ustawę przyjęto w drugim i trzecim czytaniu. Za przyjęciem głosowały BBWR. i Klub Narod.

Posel Rżóska (BBWR.) zreferował następnie projekt ustawy o dodatkowych kredytach na r. 1929/30 i 1930/31. Chodzi tu o przekroczenie budżetowe z tytułu uposażeń i emerytur, wydatki osobowe w Państwie, Zakładzie Higieny i KOP. Posel Kornecki (Kl. Nar.) podnosi, że wniosek zalegalizowania przekroczeń przychodzi w dwa lata później. W głosowaniu obie ustawy przyjęto w drugim i trzecim czytaniu.

W imieniu komisji skarbowej poseł Holyński złożył sprawozdanie o rządowym projekcie ustawy, zatwierdzającej zmiany statutu Banku Polskiego. Stanowisko komisarzy rządowego utrzymuje się w tą zmianą, że komisarz staje się członkiem rady Banku, następnie wprowadza się zastępcę komisarza rządu.

Posel Jasiukowicz (Kl. Nar.) wypowiada opinię, że wzmocnienie bezpośredniego wpływu na Bank jest niebezpieczne i może się odbić niekorzystnie na pracy Banku.

P. minister Skarbu Jan Piłsudski oświadcza, że walne zebranie akcjonariuszów Banku uznało za wskazane większe współdziałanie czynników rządowych z władzami Banku. P. minister polemizuje z zarzutami o nadmiernym wynagrodzeniu komisarzy i w końcu stwierdza, że trudno jest znaleźć człowieka, któryby zaszkodził całej sprawie, centrum i lewicy. Wniosek posła Jasiukowicza upadł. Ustawę przyjęto w drugim i trzecim czytaniu.

Posel Polakowicz (BBWR.) zreferował nowelę do ustawy o uposażeniach funkcjonariuszy państwowych i wojska. Nowela ta traktuje wypłaty żołdu niezawodowym oficerom marynarki wojennej, pozatem wprowadza oszczędności w używaniu umundurowania. Ustawę przyjęto w drugim i trzecim czytaniu.

Posel Jeszke (BBWR.) referował ustawę o

wykonaniu konwencji haskiej, dotyczącej procedury cywilnej. Ustawę przyjęto w drugim i trzecim czytaniu, poczem PRZYSTĄPIONO DO WNIOSKU PPS. O PRZYWRÓCENIE URZĘDNIKOM 15% DODATKU.

Posel Szymanowski (BBWR.) uważa, iż sprawa ta będzie aktualna w chwili zmiany koniunktury.

Posel Czapiński (PPS) oświadcza, że klub jego poszedłby na zmianę wniosku w tym kierunku, aby ograniczyć go tylko do niższych grup

urzędniczych. Sejm przyjął wniosek komisji o odrzuceniu wniosku PPS.

Z kolei Izba przystąpiła do sprawy nagłośni wniosku w sprawie nadużyć wyborczych. W głosowaniu nagłość odrzucono. Marszałek odesłał wniosek jako zwykły do komisji administracyjnej.

W końcu odrzucono wnioski Klubu Ukraińskiego, które domagały się reaktywowania trzech szkół mniejszościowych, zamkniętych przez władze za działalność antypaństwową.

Ważne konferencje na Zamku w Warszawie

Warszawa, 19. 12. (PAT.). P. Marszałek Piłsudski przybył wczoraj o godz. 12,30 na Zamek. Rozmowa między p. Prezydentem a p. Marszałkiem Piłsudskim trwała około godziny.

Warszawa, 19. 12. (PAT.). P. Prezy-

dent Rzplitej przyjął dziś p. prezesa Rady Ministrów, który informował p. Prezydenta o bieżących pracach rządu. Następnie p. Prezydent przyjął p. min. spr. zagran. Augusta Zaleskiego

Pożar w piwnicach sądu warszawskiego uniemożliwił prowadzenie procesu przywódców Centrolewu

Warszawa, 19. 12. (PAT.). Wczoraj rano w gmachu Sądu Okręgowego w Warszawie powstał ogień w kotłowni. — Straż pożarna w ciągu godziny opanowała ogień. W związku z tem rozprawa są-

dowa przeciwko przywódcom Centrolewu została odroczone do dnia dzisiejszego. Paliło się węgiel i drzewo, złożone w piwnicy przy kotłowni.

Belgia w obronie Pomorza

Dziennik belgijski potępia ostro zakusy rewizjonistyczne Niemiec

Bruksela, 19. 12. (PAT.). Brukselski tygodnik „La Legion Nationale Belge” — organ nacjonalistów belgijskich wystąpił z artykułem na temat rewizyjnej polityki Niemiec. — Sensacyjny ten artykuł poświęcony jest wyłącznie rewizji traktatu. Czytamy m. in., że w Locarno Niemcy zgodzili się na swoje zachodnie granice, natomiast odmówili przyjęcia zobowiązań względem granicy wschodniej, czyli zgodzili się na stratę Eupen i Malmédy oraz Alzacji i Lotaryngji. Od tego czasu widziemy jednak, że żądania co do tych prowincji ponawiają się coraz częściej. DZIŚ NIEMCY DOPOMINAJĄ SIĘ T. ZW. „KORYTARZA POLSKIEGO” I KOLONIJ, JUTRO ZAŻĄDAJĄ EUPEN I MALMEDY, A NASTĘPNIE ALZACJI I LOTARYNGJI. Rozumie się samo przez się, że gdyby otrzymali oni satysfakcję ze strony polskiej w sprawie t. zw. ko-

rytacza i ze strony Belgji co do Eupen i Malmédy, to natychmiast od Francji zażądają Alzacji i Lotaryngji.

Pismo dalej atakuje rewizjonistów belgijskich, których politykę propaganda pozyskała dla siebie. Następnie brukselski tygodnik pisze: POMORZE POLSKIE JEST HISTORYCZNIE I ETNOGRAFICZNIE POLSKIE, zamieszkané przez Polaków w liczbie 700 do 800 tys., natomiast 100 do 150 tys. emigrantów, przybyłych z Niemiec. Dzielnica ta, znajdująca się od XVIII wieku pod panowaniem Niemiec żadnego posła ani do Reichstagu, ani do obecnego Sejmu polskiego Niemca nie wybrała. Jest ona ważną dla życia gospodarczego Polski, ponieważ w innym wypadku Polska ze swoim 30-miljonowym narodem pozbawiona byłaby dostępu do morza.

Watykan nie utrzymuje żadnych stosunków ze stronnictwem Hitlera

„Tamps” podaje następującą depeşe z Citta del Vaticano:

Różno wydarzenia i wiadomości, a mianowicie przybycie do Włoch delegatów hitlerowskich, ich oświadczenia złożone we Florencji i powtórzone w Rzymie, oświadczenia samego Hitlera, zapowiedź przybycia Hitlera do Włoch, gdzie miałby być poprzeczony przez pewnego rodzaju ambasadora in partibus księstwa Waldeck-Pyrmont, wreszcie niedawny pobyt w Rzymie pralata Kaasa wywołały cały szereg przypuszczeń i wniosków w prasie wszystkich krajów. Należy stwierdzić, że jeśli chodzi o Stolicę św., te przypuszczenia i wnioski są pozbawione wszelkiej podstawy. Ani książe Waldeck-Pyrmont, ani żaden inny de-

legat hitlerowski oficjalny czy półoficjalny nie prowadził rozmów ze Stolicą świętą. Fakt jest tedy wiadomością, że były prowadzone jakieś pertraktacje w związku z ewentualnym objęciem władzy przez hitlerowców.

Odpowiedzialne watykańskie czynniki nie mają żadnych stosunków ze stronnictwem Hitlera.

Pobyt pralata Kaasa w Rzymie przypadł na okres rekolekcyj adwentowych w Watykanie, podczas których zawieszona jest wszelka działalność dyplomatyczna i nawet nie mają miejsca żadne audjencje.

Pralat Kaas zajmował się w Rzymie sprawami związanymi ze zwykłą administracją kościelną.

Ameryka nie zgadza się na anulację długów Moratorium Hoovera będzie ratyfikowane

Waszyngton, 19. 12. (PAT.). Komisja finansowa izby reprezentantów przyjęła projekt ustawy w sprawie ratyfikacji moratorium Hoovera wraz z poprawką, która głosi, iż długi, zaciągnięte przez kraje zagraniczne w Stanach Zjedn. nie mogą być anulowane lub zredukowane. Ustawa ratyfikacyjna nie może być pod żadnym względem interpretowana w odmiennym sensie, ani też dopuszcza myśl, iż w jakimkolwiek momencie zmiana polityki kongresu może być przychylnie rozważana.

Bójka w kulturalnych Izby francuskiej

Paryż, 19. 12. (PAT.). Na wczorajszym posiedzeniu izby deputowanych w czasie dyskusji nad bezrobociem wywiązała się gwałtowna wymiana zdań pomiędzy Bassetem należącym do żadnego ugrupowania i Brunnetem, należącym do lewicy parlamentarnej na temat fabryki obuwniczej w Limoges, należącej do Oustrica. Incydent przeniósł się do kulturalnych, gdzie socjalista Thibrier obrzucił Basseta stękiem wyzwisk, poczem wywiązała się między nimi bójka. Straż parlamentarna z trudem rozdzieliła walczących.

Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów

Warszawa, 19. 12. (PAT.). W dniu wczorajszym odbyło się pod przewodnictwem P. Premiera posiedzenie komitetu ekonomicznego, na którym rozpatrzono sprawy bieżące.

O zatrudnienie bezrobotnych przy budowie kolei Gdynia

(o) Warszawa, 19. 12. (tel. wł.). O negdaj odbyło się w Paryżu posiedzenie Rady Nadzorczej Towarzystwa Kolejowego Polsko-Francuskiego. Omawiano m. in. sprawę zatrudnienia bezrobotnych w okresie zimowym przy budowie kolei.

Uchwalono przeprowadzać roboty ziemne przy budowie kolei w pobliżu stacji Kapuściska Małe pod Bydgoszczą.

10 posłów zostanie wydanych sądom

Warszawa, 19. 12. (PAT.). Sejmowa komisja regulaminowa i netykalności poselskiej uchwaliła wydać sądom następujących posłów Marjana Dąbrowskiego, Kleszczyńskiego, Niedziałkowskiego, Fidelusa Madejczyka, Lecha, Daneckiego, Burzyńskiego i Tkaczowa oraz posła Ciołkosza.

Bankructwo największej niemieckiej fabryki parowozów

Berlin, 19. 12. (PAT.). Fabryka budowy maszyn Borsig ogłosiła niewypłacalność. Pasywa wynoszą 10 milionów mk.

Oto skutki lokowania pieniędzy w siennikach Tragiczne skutki pożaru

Wilno, 19. 12. (PAT.). We wsi Zaremblina w domu mieszkalnym rolnika Guzdrowicza wybuchł pożar. Spalił się dom wraz z inwentarzem. Na wieść o tem Guzdrowicz, który miał ukryte w mieszkaniu w sienniku 15.000 złotych dostał ataku szału i porwałszy widły, przebił swoją żonę Jadwigę i córkę Marję, a następnie sam się rzucił na widły. Rannych odwieziono w stanie ciężkim do szpitala.

Przyjęcie i audjencia u P. Wojewody Pom.

P. Wojewoda Pomorski przyjął w dn. 18 bm. na audjencji prezesa Pomorskiego Związku Kół Spółwzajemnych i Bractwa Kurkowego Strzeleckiego okręgu pomorskiego p. T. Makowskiego, Henryka Tetzlafa, redaktora „Morza”, delegację artystów toruńskich w osobach pp. Gęstwińskiego i Grossa, zapraszając p. Wojewodę na otwarcie wystawy obrazów i rzeźb, przewodniczącego rady miejskiej miasta Skarszew p. Gdańca i zastępcę burmistrza p. Gęsowskiego oraz odbył konferencję z kpt. Kocem w sprawie Związku Strzeleckiego, posłem Serożyńskim, wiceprezesem ITR. w sprawach rolnych, z p. Mikołaszewskim, dyrektorem Banku Związku Towarzystw Kupieckich, oraz z starostą starogardzkim Kalksteinem w sprawach całokształtu zagadnień administracyjnych. Poza tem przyjął p. Wojewoda szereg wizyt.

Nominacje w wojsku już są podpisane

(o) Warszawa, 19. 12. (Tel. wł.). P. Prezydent Rzplitej w dn. 17 bm. podpisał zarządzenie nominacji na majorów, kapitanów, rotmistrzów i poruczników.

Drogi naszej polityki zagranicznej

Po exposé min. Zaleskiego na komisji spraw zagranicznych Senatu

Ekspozycja ministra spraw zagranicznych na komisji Senatu rzuca konkretne zarzuty głównych wytycznych naszej polityki zagranicznej. Bez szerokiej frazeologii, swoim zwyczajem min. Zaleski akcentuje te dominujące czynniki swej aktywnej działalności na arenie międzynarodowej, które zasługują na podkreślenie i publiczne omawianie.

„NAJWYŻSZA WOLA UTRZYMANIA POKOJU NA ZASADZIE ISTNIEJĄCYCH TRAKTATÓW” — oto dominująca teza szefa naszej polityki zagranicznej. Stąd płyną nasze sojusze i porozumienia z państwami, stąd starania o utrzymanie jak najlepszych stosunków z wszystkimi sąsiadami, stąd ten rosnący prestiż mocarstwowy, stwierdzany coraz częściej przez prasę obcych narodów, skoro konsekwentna i celowa polityka umacnia powagę państwa polskiego w koncercie mocarstw europejskich, jako czynnika siły i stabilizacji, bez którego niema żadnych rozwiązań politycznych w problemach polityki Europy Środkowej.

Po omówieniu obszernem stosunku Polski do Ligi Narodów, min. Zaleski poświęcił specjalną uwagę

ZAGADNIENIOM MNIEJSZOŚCI I NASZEJ WSPÓŁPRACY Z GDANSKIEM.

„Nasze stosunki z Wolnym Miastem Gdańskiem są dalekie od tego, czegośmy pragnęli.”

Oto jasna, niedwuznaczna, wykluczająca wszelkie kruczki interpretacyjne, deklaracja, wypowiedziana przez ministra Zaleskiego. „Stanowiąc dla Gdańska naturalną podstawę jego dobrobytu, a nawet bytu gospodarczego, wzmianki o niesłychanie mało: — lojalności i dobrej woli”. I cóż widzimy? Min. Zaleski gładkością języka dyplomatycznego nie przesłania widoku na rzeczywistość: — Gdańsk nie jest wobec Polski lojalny, nie wykazuje dobrej woli! zwłaszcza ostatnio, zwłaszcza obecnie!

„Gdańsk — stwierdza min. Zaleski, — niepomny na swoje potrzeby i interesy gospodarcze, w ostatnich czasach coraz silniej ulega pryncypalnym elementom wywrotowym”.

Otóż tu tkwi główne źródło, z którego biją strugi nielojalności i złej woli, zalewające politykę władz gdańskich, a wynierzone przeciw zgodnemu współżyciu z Polską. Min. Zaleski zdiera maskę obłudy z poduszeczek politycznych, dokonywanych na terenie Gdańska, a dyrygowanych przez tych samych ludzi, którzy w Niemczech przygotowują nadejście „Trzeciego Królestwa” wszechwładzy hitlerowskiej. Właśnie aby nie było żadnych dowolnych komentarzy i nieomówień, min. Zaleski palcem niejako wskazuje na „napływowe elementy wywrotowe”, które winne są stałemu „pogorszeniu” stosunków polsko-gdańskich.

W czym się to pogorszenie ostatnio objawia?

W tem, że Gdańsk czyni wciąż nieopracowane wyczerpanie, by sporom prawnym i merytorycznym — które z łatwością dałyby się oczywiście uzgodnić i załatwić we wzajemnym porozumieniu, — nadawać piętno rzekomych „zagadnień międzynarodowych”, zaprzęcać niemi trybunały, stwarzając z nich materiał agitacyjny o charakterze wybitnie przeciw-polskim.

„Procesu ze złej woli i nielojalności”.

Obecnie — jak to wykazał w swej mowie min. Zaleski, — jest szereg takich „procesów” ze złej woli i nielojalności władz gdańskich wypływających, jest formalna orgja pieniacstwa, uprawiana przez nieopracowanych w swem zaślepieniu polityków gdańskich.

Mamy więc np. spór o interpretację postanowień traktatów w sprawie prawa pobytu polskich statków wojennych w porcie gdańskim; mamy spór o uprawnienia polskich obywateli w Gdańsku; mamy dalszy spór o prawa wyzyskania przez Polskę portu gdańskiego dla swego handlu zagranicznego; mamy też spór o pogwałcenie przez Gdańsk umów w dziedzinie celnej i niesubordynację gdańskich

urzędów celnych, narażających skarb polski na duże straty.

Wszystko to dzieje się na tle ducha przekory i polityki płatania figlów, panoszącej się z coraz większą czelnością na terenie Gdańska.

Ale taka „polityka” — wyrządzająca oczywiście przedewszystkiem dotkliwą szkodę samemu Gdańskowi — wyczerpała już cierpliwość rządu polskiego. Owa „polityka” Gdańszczan ma bezsprzecznie charakter prowokacyjny, ma wszystkie znamiona świadomej prowokacji.

To też min. Zaleski, demaskując to kłębówisko „nielojalności i złej woli”, chyba użył ostatnich słów apelu do rozważli, jakie ze strony polskiej paść mogą. Polska nadal nie ścierpi tego wiecznego igrania z ogniem przez hitlerowskie eks-

pozytury u ujścia Wisły!

GDANSK MUSI ZROZUMIEĆ WYMOWĘ TYCH JASNYCH A SILNYCH SŁÓW.

Po omówieniu zagadnienia mniejszościowego w Polsce, przyczem min. Zaleski napiętnował tendencje pewnych członków mniejszości zwracania się wprost ze skargami do organów międzynarodowych, bez wyczerpania ustawami przewidzianych dróg normalnych wewnętrznych instancji, przeszedł min. Zaleski kolejno do omówienia konfliktu polsko-chińskiego, charakteryzując działalność Ligi Narodów w tym kierunku.

„WSPÓŁPRACA POLSKO-FRANCUSKA ROZWIJA SIĘ JAK NAJLEPIEJ”

Powyzszymi słowami scharakteryzował nasz minister spraw zagranicznych wzięty

łączące Polskę z Francją. W szeregu konferencji całkowita zgodność poglądów Polski i Francji na temat aktualnych problemów, jest wyrazem coraz bardziej zacieśniającej się współpracy polsko-francuskiej.

Natomiast stosunek naszego państwa do zachodniego sąsiada niemieckiego pozostaje na martwym punkcie. Określił ten fakt min. Zaleski w sposób krótki i dosadny, że „rozwój sytuacji w Niemczech nie sprzyjał w ubiegłym okresie kontynuowaniu dzieła normalizacji stosunków polsko-niemieckich, iż w tej chwili nie możemy liczyć na pozytywne ustosunkowanie się Niemiec do szerszej współpracy z nami”.

„W atmosferze przyjaznego dla kraju naszego nastroju”

Ze zwykłą sobie skromnością wspominał szef naszej polityki zagranicznej o swej wizycie w Anglii. Naszkicował tu min. Zaleski tę trudną rolę, jaką ma Polska w odgrywaniu roli czynnika pokoju i stabilizacji na Wschodzie Europy i podkreślił z naciskiem, iż „rozmowy londyńskie odbyły się w atmosferze tak przyjaznej dla kraju naszego nastroju, iż umożliwiły w za jej ustalenia poglądów na aktualne problemy międzynarodowe”.

Zdaniem min. Zaleskiego — wizyta londyńska ożywiła na przyszłość bezpośrednie nasze stosunki z W. Brytanią i ułatwiła koordynację wspólnych wysiłków w dziedzinie prac międzynarodowych.

W tych skromnych słowach dyplomatycznie powiedzianych kryje się ostatni sukces bezpośrednich rozmów naszego ministra spraw zagranicznych z mężami stanu W. Brytanji.

W momencie niezwykle ważnych decyzji, które zapadają w niedalekiej przyszłości zarówno w dziedzinie politycznej jak i gospodarczo-finansowej rynku światowego, polityka polska nie zaniedbała żadnych dróg, by zacieśnić węzły przyjaźni i ustalić drogi współpracy aktywnej z temi mocarstwami, które grają pierwszą skrzypkę w koncercie narodów.

Doświadczenie sześćdziesięcioletnie, z jakim min. Zaleski kieruje swym resortem bez przerwy, potwierdza tę zasadę, że po okresie ciągłych zmian w czasach sejmowładztwa, celowe kierownictwo naszą polityką zagraniczną w dłoni jej obecnego sternika, zabezpiecza państwo przed wszelką niespodzianką i prowadzi łódź państwową wśród raf i mielizn dzisiejszych trudności międzynarodowych, po wną dłoń — ku lepszymu jutru, równowagi i pokoju, opartego na poszanowaniu traktatów. Dr. R.

Projekt nowego prawa o karach administracyjnych

W ministerstwie sprawiedliwości opracowywany jest projekt nowego prawa o karach administracyjnych, rozszerzającego w znacznym stopniu uprawnienia władz administracyjnych w tym względzie.

Projekt ministerjalny przewiduje mianowicie oddanie władzom administracyjnym sankcji wymierzania kar za „wykroczenia” — nie tylko grzywny, lecz także pozbawienia wolności do trzech miesięcy.

Opracowanie projektu nowego prawa o karach administracyjnych pozostaje w związku z przygotowaniem nowego kodeksu karnego opracowanego przez Komisję Kodyfikacyjną.

Minister Zaleski w komisji spraw zagr. Senatu

Na czwartkowym posiedzeniu komisji spraw zagranicznych Senatu, która odbyła się pod przewodnictwem Senatora Lubomirskiego, wygłosił p. minister Spraw Zagranicznych Zaleski długie e-kspozé o polityce zagranicznej. Na posiedzeniu obecni byli marszałek Senatu Raczkiewicz oraz szereg posłów i senatorów. Zdjęcie nasze przedstawia p. min. Zaleskiego na posiedzeniu komisji spraw zagranicznych Senatu. Po lewej stronie p. ministra siedzi sen. Z. Lubomirski, po prawej marsz. sen. p. Raczkiewicz.

Sprawa wyboru Prezydenta Rzplitej

Z dyskusji konstytucyjnej w sejmowej komisji

Wicemarszałek Sejmu p. St. Car wygłosił w sejmowej komisji konstytucyjnej referat o trybie wyboru Prezydenta Rzplitej. Na podstawie swego referatu referent wysunął następujące tezy:

I. Prezydenta Rzplitej wybierają obywatele, posiadający prawo wybierania do Sejmu, w głosowaniu powszechnym, tajnym, równym i bezpośrednim (plebiscyt).

II. Wybór dokona się pomiędzy dwoma kandydatami, z których jednego wybiera większość głosów Zgromadzenie Narodowe, złożone z połączonej izby Sejmu i Senatu, a drugiego — wskazuje ustępujący Prezydent Rzplitej.

III. Jeżeli ustępujący Prezydent Rzeczypospolitej wskaże tego samego kandydata, którego wybrało Zgromadzenie Narodowe, kandydat ten będzie uznany za wybranego bez potrzeby zarządzania głosowania powszechnego.

IV. Jeżeli ustępujący Prezydent Rzeczypospolitej rzeka się prawa wskazania kandydata — głosowaniu powszechnemu będą poddani dwaj kandydaci Zgromadzenia Na-

rodowego: kandydat większości oraz kandydat, który otrzymał kolejno największą liczbę głosów.

V. Jeżeli ustępujący Prezydent Rzeczypospolitej rzeka się prawa wskazania kandydata, a kandydat Zgromadzenia Narodowego otrzyma przynajmniej dwie trzecie głosów ustawowego składu Zgromadzenia Narodowego — kandydat ten będzie uznany za wybranego bez potrzeby zarządzania głosowania powszechnego.

VI. Mandat Prezydenta Rzplitej trwa 7 lat. Ponowny wybór jest dopuszczalny.

VII. Urząd Prezydenta Rzplitej jest nieodwołalny.

VIII. Zastępca Prezydenta Rzplitej jest Prezes Rady Ministrów.

Zastępcstwo trwa przez czas faktycznej, czasowej niemożności sprawowania urzędu przez Prezydenta Rzplitej, a wraz z orzeczeniem urzędu lub uznania go za opróżniony, — przez czas niezbędny do przeprowadzenia postępowania, związanego z wyborem nowego Prezydenta Rzplitej.

Z piekła sowieckiego

Więźniowie polityczni i zbuntowani chopi służą bolszewikom jako materiał doświadczalny dla bomb chemicznych

Jak donosi „Morning Post” w Rosji Sowieckiej pracują bardzo intensywnie nad badaniem działania i skuteczności środków chemicznych do przyszłej walki.

Ażby osiągnąć należyte rezultaty, Sowiety wyznaczyły w okolicach Saratowa nad Wołgą poligon o przestrzeni 20 mil kwadratowych.

Na poligonie tym czyni się próby z bombami chemicznymi rzucającymi z samolotów. Początkowo do tych doświadczeń używano całych stad hylka (w kraju, w którym masy głodują! przyp. red.), które bezlitośnie w ten sposób niszczone.

Wedle wiadomości otrzymanych z Sowie-tów, obecnie do prób tych używa się ludzi.

Służą do tego więźniowie polityczni, używani bądź to pojedynczo, bądź też całymi grupami.

Co chwila wybuchające w różnych stronach buntury chłopów są również tłumione za pomocą chemicznych bomb lotniczych.

W związku z temi „oświadczeniami” kursują po Moskwie pogłoski pełne grozy i okropności. Jak „Morning Post” podaje, wyszło to wszystko na jaw na skutek samobójczej śmierci dwóch lotników sowieckich, którzy byli do „ćwiczeń” tych wyznaczeni. Lotnicy ci odebrali sobie życie, a uprzednio w listach do różnych osób podali przyczynę swego desperackiego kroku. W listach tych były podane mroźne krzew w żyłach szczegółowe opisy tych

w i w i s e k c y j. Cóż na to wszystko Liga praw człowieka, która podnosiła taki alarm na rzekomo nędrki więźniów politycznych czyt. bolszewików w Polsce?

Sowiety, jak wynika z tego, w gorączkowym tempie przygotowują się do wojny, mobilizując do niej wszystkie nowoczesne środki, z których najgroźniejszymi dla cywilnej ludności będą: lotnictwo i walka chemiczna. Stąd logiczny wniosek, że nie w Polsce nie może wpływać na osłabienie czujności społeczeństwa i jego ofiarności na cele obrony przeciwlotniczej i gazowej.

Aka.

Czas skończyć z polityką pobłażliwości

Pamiętajmy o ciężkiej doli Polaków za kordonem

Jednym z argumentów propagandy niemieckiej przeciwko Polsce jest sprawa rzekomo wybitnego upośledzenia mniejszości niemieckiej w Polsce, mającej się ugiąć pod ciężarem szyszan i prześladowań ze strony polskiej. Mniejszość polska w Niemczech natomiast cieszy się daleko idącą pomocą władz niemieckich i nie doznaje żadnych przeszkód w realizowaniu swoich postulatów kulturalnych. Wielkoduszność bowiem Niemiec nie może ścierpieć tego, by w granicach państwa obywatel nnej na rodowości mógłby się czuć nieswojo. Tak jest niewątpliwie sens wynurzeń niemieckich na temat stosunków u mniejszości: po jednej i drugiej stronie granicy.

Co mówi jednak rzeczywistość?

Rzeczywistość pozwala w sposób trzeźwy skorygować fantazje niemieckie i sprządnąć rzecz do właściwych norm. Jeśli bowiem chodzi o losy mniejszości polskiej w Niemczech, to są one nie do pozazdrośczenia. Ostatnie wypadki na MAZURACH w Dębcu i Jedwabnie — są istotnym sprawdzianem właściwego stanu rzeczy, a w oparciu o bogaty materiał faktów i wydarzeń za rok bieżący stanowią jasny i wyraźny obraz ciężkiej doli Polaków po drugiej stronie granicy. Wypadki w Dębcu i Jedwabnie są jednym z ogniw łańcucha krzywd, wyrządzonych mniejszości polskiej przy MILCZACEJ APROBACJI OFICJALNYCH CZYNNIKÓW NIEMIECKICH.

Mniejszość niemiecka w Polsce

A jak to się przedstawia położenie mniejszości niemieckiej w tej tak znienawidzonej Polsce? Czy jest jakakolwiek dziedzina życia publicznego, gdzieby istotnie mogła być mowa o celowym krzywdzeniu mniejszości niemieckiej? Wszak aż za dobrze widzimy rozpanoszenie się żywiołu niemieckiego na ziemiach zachodnich oraz na kilku innych terenach Polski, który bez żenady i bez bojaźni głośno i krzykliwie dokumentuje swą niemieckość. Tym czasem za prowadzenie zwykłej rozmowy w języku polskim narazony jest w Niemczech na rozliczne szyskany. Życie kulturalne Niemców tutejszych, utrzymywane dzięki rozlicznym subsydiom z Rzeszy, rozwija się bez żadnych absolutnie przeszkód. Szkolnictwo, życie organizacyjne, kulturalne, polityczne nie napotyka w swoim rozwoju na takie przeszkody, na jakie napotyka mniejszość polska w Niemczech. Podczas gdy np. do szkół mniejszościowych w Polsce (777) uczęszcza 63.154 dzieci, to w Niemczech do 64 prywatnych szkół polskich uczęszcza 1884 dzieci, do 27 państwowych z personelem nauczycielskim niemieckim — 306 dzieci.

Cyfrę, które mówią

Mniejszość niemiecka w Polsce ma w całości ustawodawczych na ogólną cyfrę 800 tys. głów 9 przedstawicieli a miljonowa rzesza Polaków w Niemczech — żadnego. A jak niekorzystnie dla nas, Polaków przedstawia się stan posiadania na ziemi, jeżeli chodzi o tereny zachodniej Polski. Strona niemiecka nadużywa argumentu, że redaktorzy pism niemieckich idą za obronę spraw niemieckich do więzienia. Jest rzeczą oczywistą, że jeżeli ktoś prywatnego człowieka obrzuci kalumniami i w rezultacie dochodzenia sądowego idzie do więzienia, to tego rodzaju wyczynu nie można podciągnąć absolutnie pod miano pracy dla narodowości niemieckiej w Polsce. A czyż gatunek przestępstw redaktorów niemieckich jest inny?

Właściwą rolę elementu niemieckiego w Polsce można było określić już przed laty: szereg wydarzeń i faktów, okoliczność tę najwyraźniej wielokrotnie podkreślał. Na ich podstawie doszło się do stwierdzenia, że **MNIEJSZOŚĆ NIEMIECKA W POLSCE POZOSTAŁA NADAL FORPOCZTA PRACEJ NA WSCHÓD NIEMCZYNY**. Natężenie tego organicznego parcia jest dzisiaj umiejętnie regulowane przez Rzeszę Niemiecką, która WYDAJE MILJONY NA PODTRZYMANIE WSZEŁAKIEGO TYPU PLACÓWEK NIEMCZYNY W POLSCE, będąc zainteresowana w ich trwaniu i umacnianiu się. Nie inne widzą dzisiaj jeszcze dla mniejszości nie-

mieckiej zadanie liczne koła społeczeństwa niemieckiego.

Wobec takiego stanu rzeczy, jak istnieje dzisiaj w Niemczech a jaki uniemożliwia drogą gwałtów i represyj kulturalny rozwój mniejszości polskiej w Niemczech z jednej strony, a w obliczu daleko idących swobód Niemców w Polsce z drugiej strony, najwyższy jest czas, **BY SPOŁECZEN-**

STWO POLSKIE I CZYNNIKI OFICJALNE W POLSCE w imię elementarnych zasad sprawiedliwości **ZDECYDOWAŁY SIĘ NA PODJĘCIE BARDZIEJ ZDECYDOWANEGO KURSU WOBEC MNIEJSZOŚCI NIEMIECKIEJ W POLSCE**, stanowiącej element, rozsądzający państwo polskie od wewnątrz.

Ponury cień Boraha

nad dramatycznymi obradami w Waszyngtonie

Wielka rozprawa nad ratyfikacją moratorium Hoovera

„United Press” — donosi z Waszyngtonu, że w amerykańskim Kongresie toczy się w tej chwili dramatyczna walka o moratorium Hoovera. Przywódcy klubów postanowili przerwać obrady na czas ferii świątecznych od 22 bm. do 4 stycznia, wskutek czego ratyfikacja moratorium Hoovera nie może nastąpić wcześniej niż w styczniu.

W czasie dotychczasowych rozpraw nad moratorium senator Mac Kellar z Tennessee postawił wniosek o przedłużenie moratorium Hoovera poza 1 lipca przy równoczesnym wykluczeniu możliwości skrócenia europejskich długów wojennych. Poseł Mac Tadden ostro atakował rząd za ustosunkowanie się do europejskich długów wojennych. Oficjalnie członkowie gabinetu opowiadają się wprawdzie zdaniem jego przeciw wszelakim redukcjom, pocięciu jednak współpracują z ministrami państwa dłużniczych.

Mogę z góry przepowiedzieć — mówił

p. Mac Tadden — że w przeciągu trzech miesięcy zwołana będzie konferencja, której zadaniem będzie skreślenie długów europejskich!

Sekretarz stanu Stimson podkreślił biogostawione skutki moratorium Hoovera i przedłożył Kongresowi autentyczny list Hindenburga, w którym jak wiadomo prezydent Rzeszy błagał w czerwcu Hoovera o ratunek dla Niemiec.

Błagalno list Hindenburga o ratunek dla Niemiec

List ten brzmi następująco:

Panie Prezydencie!

Nędza narodu niemieckiego, która dosięgła szczytu, zmusza mnie zwrócić się do pana w ten nadzwyczajny sposób. Naród niemiecki przeżył nieskończenie ciężkie lata, których punktem kulminacyjnym była ostatnia zima. Spodziewane ożywienie gospodarcze na wiosnę nie nastąpiło, toteż na podstawie przynależnej mi konstytucyj-

Polsko-austrjackie rokowania handlowe

W związku z ograniczeniami rynku dewizowego w Austrii, powstały znaczne trudności w stosunkach handlowych polsko-austrjackich, wymagające jaknajszybszego uregulowania.

W sprawie tej toczą się od szeregu dni w Wiedniu konferencje z austriackimi czynnikami oficjalnymi. Z ramienia Polski w konferencjach tych bierze udział naczelnik wydziału handlu zagranicznego w ministerstwie przemysłu i handlu, p. Wańkiewicz, oraz rada Stoga.

nie władzy wydałem nadzwyczajne rozporządzenia, aby zapewnić przeprowadzenie najniezbędniejszych zadań państwowych i utrzymanie możliwości egzystencji bezrobotnej ludności.

Dalej Hindenburg rozwodzi się nad okropnościami kryzysu gospodarczego i wyprowadza stąd wniosek, że Niemcy potrzebują ulg, aby utrzymać energię życiową i zaufanie świata w swoją zdolność płatniczą. Trzeba dać Niemcom możliwość, aby pracowały pod znośnymi warunkami.

Pan, panie prezydencie, — kończy Hindenburg — ma możliwość uczynienia takich kroków, które mogą wprowadzić natychmiastową zmianę w niebezpiecznym położeniu Niemiec i świata”.

Francja czuwa

Obrady Kongresu Amerykańskiego śledzone są bacznie okiem przez Francję. Jak pisaliśmy przed dwoma dniami Francja odmówiła spłaty swych długów w dniu 15 bm. i stanęła na stanowisku, że Ameryka będzie spłacana o tyle tylko, o ile wierzyciele Rzeszy otrzymają reparacje niemieckie.

Paryski „Figaro” pisze w związku z tem w bardzo gwałtownym tonie:

Senat Waszyngtoński oświadcza, że Francja jest jedynym państwem, które może zapłacić swe długi, pomimo kryzysu Europejskiego. Mellon twierdzi, że tylko Anglja, Austria, Węgry, a zwłaszcza Niemcy powinni otrzymać ulgi w płatności długów wojennych. Tłumaczenie brutalne tej tezy brzmi: Ameryka nie będzie anulować długów francuskich. Ani dla Francji, ani dla Belgii, obu państw najwięcej dotkniętych pożarem wojny (oprócz Polski) nie należy się spodziewać od Kongresu ani moratorium ani ulg. A wszakże terytoria tych państw stały się polem bitew okrutnych, cmentarzyskiem najbogatszych prowincji one to powinny być w pierwszym rzędzie korzystać z reparacji, które amerykański Wilson właśnie nazwał „długiem świętym”.

Cień Boraha

Laval został sprowadzony do Waszyngtonu, o 4000 kilometrów od swej ojczyzny, aby tam podano do wiadomości zasadnicze linie wielkiego planu stworzonego przeciw Francji przez międzynarodową finansjere. Hoover dał mu następujące instrukcje (jeśli już nie użyjemy wyrazu „rozkazu”) „Ma pan obecnie mandat na uregulowanie sytuacji, i położenie kresu europejskiej chorobie — kryzysowi gospodarczemu. Jeśli wysiłki pana pozostaną bezskuteczne, wtedy Stany Zjednoczone zainterwenują, a wtedy uczynię poza plecami Francji, co mi się będzie podobało”.

Znacząco to inni słowy: Jeśli własnymi pieniędzmi nie rozwiążecie kryzysu niemiecko-sowieckiego my to uczynimy, nie oglądając się na plan Younga.

Presja Hoovera nabiera jeszcze form bardziej rażących, gdy daje do zrozumienia: Jeśli chcecie ulg — zasłużcie na nie, przeprowadzając rozwiązanie: **TYLKO MILJONÓW, ILE BATALJONÓW!**

Teraz system presji idzie po linii pragnień dyktatora in spe Hitlera, którego plan zbliża się do koncepcji senatora Boraha. Nie wyjdziemy — kończy „Figaro” — z naszej cytadeli, w której bronią się w tej chwili interesy cywilizacji.

Jak widać z powyższych danych nad obradami Waszyngtońskimi unosi się porywczy duch senatora Boraha. Propaganda germańska zbiera obfite żniwo, grożąc nowymi komplikacjami na terenie międzynarodowym.

Z teki karykaturzysty

„W ostatnich czasach Hitler wykazuje ożywną działalność” (Z gazet).

Doniosłe narady samorządowe nad zmianą ustroju związków samorządowych

Wobec ukończenia przez ministerstwo spraw wewnętrznych pracy nad projektem Ustawy o częściowej zmianie ustroju związków samorządowych i zamierzonego w bliskim już czasie wniesienia tego projektu do Sejmu, minister spraw wewnętrznych, pragnąc zapoznać się z zapatrywaniami na postanowienia omawianego projektu sfer samorządowych, zwołał specjalną naradę działaczy praktycznych na polu samorządu, oraz teoretyków i uczonych, poświęcających się zadaniom tej dziedziny administracji politycznej.

Na naradę tę, która ma zastąpić pozostającą obecnie w stadium reorganizacji Radę Samorządową, poza przedstawicielami zrzeszeń i organizacji samorządowych i nauki, zaproszeni również zostaną przedstawiciele wydziałów względnie izb wojewódzkich, jako czynników obywatelskiego, uczestniczącego w wykonywaniu nadzoru państwowego nad samorządem.

Ten skład narady samorządowej, zdaniem czynników miarodajnych, daje rękoj-

mię, że projekt Ustawy o częściowej zmianie ustroju związków samorządowych, zanim dostanie się pod obrady ciała ustawodawczego, dozna wszechstronnego rozważania.

Przedmiotem obrad narady samorządowej, jak nas informują, będą następujące punkty zasadnicze omawianego projektu:

1. Wprowadzenie jednolitej gminy wiejskiej na całym obszarze Rzeczypospolitej.
2. Ustrój gromady, jako instytucji pomocniczej w organizacji samorządu gminy wiejskiej.
3. Zagadnienie zawodowości (fachowości) w ustroju organów zarządzających.
4. Jednoosobowość i kolegialność w organizacji organów zarządzających gmin wiejskich i miejskich.
5. Stosunek organów stanowiących do zarządzających. — Kontrola wewnętrzna.
6. Zagadnienie nadzoru państwowego.
7. Zasady ordynacji wyborczych do organów samorządowych.

Skarb w borach Użhorodu

Poszukiwania półtora miliona w złocie

Użhorod jest małą i nędzną „stolicą” biednego i zapadłego kraju, t. zw. Rusi Zakarpackiej. Weisnięta między Rumunję, Polskę i Węgry, rozgraniczona Karpatami jest naprawdę głuchą prowincją Czechosłowacji. Bardzo niewiele wiadomości dochodzi stamtąd do świata. Jedną z nich uchwyciła jednak i rozdmuchała do rozmiarów sensacji prasa czeńska.

Mianowicie w październiku br. policja czeńska zaarrestowała w Użhorodzkich lasach paru tajemniczych osobników. Byli Rosjanami, przybyli z Japonji i szukali czegoś w lasach użhorodzkich. Ruś Karpacka jest terenem, na którym grasuje wielu emisariuszy politycznych: węgierskich, komunistycznych, ukraińskich. Policja miała się więc na baczności i przetrzymała schwytych. W jakiś czas potem cała sprawa umilkła dziwnie szybko, ale natomiast zaczęły się nowe kopania i poszukiwania w wąwozach lesistych pod Użhorodem.

Dzisiaj prowadzi się je podobno bardzo energicznie ze względu na zbliżające się mrozy. Za kilka dni cała robota będzie musiała stanąć. A tymczasem po całej Rusi Zakarpackiej obiegła następująca wersja:

W pierwszych miesiącach wojny tędy właśnie przebiegały Karpaty na Użhorod wdarły się wojska rosyjskie. Miano sforsować front, przedrzeć się przez góry i przejść na równinę panońską na Budapeszt. Na Użhorod zdołała jednak przebić się jedna tylko dywizja 45 piechoty. Wszędzie gdzieindziej załamała się ofensywa a pułki niemieckie i węgierskie po-

częły napierać ze wszystkich stron na osamotnioną dywizję. Jej komendant, głośny w 1917 roku z nieudanej kontrrewolucji — gen. Koruńow nakazał odwrót. Odwrót zmienił się w panikę. Oddziały rzuciły broń i błądziły bez śladu po lasach karpaccich.

Wówczas to kasa dywizji powierzona została pięciu oficerom, którzy wraz z nią mieli się przedostać z powrotem do Rosji. I ci jednak zbłądzili w drodze i utknęli wreszcie w lesie kamiennym za Użhorodem. Pewni, że wpadną do niewoli postanowili skarb zakopać. Przed zakopaniem skarbu złożyli wspólną przysięgę, iż o ile ktokolwiek z nich pozostanie przy życiu musi po ukończeniu wojny powrócić na to miejsce i skarb wydobyć. Powróciwszy do sztabu armji, oficerowie oświadczy-

li, iż sztab dywizji dostał się do niewoli wraz z kasą. Uwierzono im, gdyż nikomu nawet do głowy nie przyszło, że mogło się stać inaczej.

Wojna i rewolucja, jakie potem nadeszły, rozdzieliły owych pięciu. Dwóch z nich zginęło na wojnie w czasie ofensywy na Tarnopol, jednego rozstrzelała Czecha w Odesie, jeszcze jeden zaginął bez wieści. Jeden pozostał przy życiu. Był do niedawna oficerem sztabowym w „armji” atamana Siemionowa prowadzącego antybolszewicką partyzantkę na Dalekim Wschodzie. Stąd przywłókł się do Rusi Zakarpackiej. Aresztowany przez władze czeckie wyznał wszystko i dziś do spółki z nimi poszukuje zakopanego skarbu. Skarb ten to półtora miliona rubli w złocie.

Polka Negri ciężko chora

Polka Negri ponownie ciężko zachorowała i musiała poddać się operacji. Stan jej jest bardzo poważny.

90-ta rocznica saksofonu

Dzieje wynalazcy Saxa

Saksofon, wbrew ogólnemu mniemaniu, nie jest wynalazkiem amerykańskim, nie przyszedł do nas wraz z jazzbandem murzyńskim. Wynalazcą tego instrumentu muzycznego był muzyk belgijski, Antoni Józef Sax, rodem z Brukseli (1814 r.).

Sax, bardzo zdolny muzyk, obdarzony talentem konstrukcyjno-wynalazczym, już od 16-go roku życia próbował swych sił na polu wynalazczości. W r. 1835 skonstruował klarnet, który wzbudził podziw muzyków, a między innymi zwrócił uwagę na młodego Saxa słynnego już wówczas Meyerbeer'a. Później przystąpił Sax do konstruowania nowego instrumentu muzycznego, który miał według myśli jego zastępować kilka instrumentów, miał to być właśnie saksofon, którą to nazwę

nał mu Sax po pięcioletniej bezmała pracy, uwieńczonej pomyślnym rezultatem. W grudniu 1841 saksofon był już gotów i wytrzymał zwycięsko pierwszą próbę.

Naukót saksofonu wszczęła się ostra walka, przypominająca w szeregach walczącej jazzbandem, którą toczyli z nim zwolennicy muzyki klasycznej. Większą ilość zwolenników zdobył sobie nowy instrument dopiero w roku 1865. Po stronie Saxa stanęli znani historycy i znawcy muzyki, jak Fetis, oraz muzykolog niemiecki J. Kool, który twierdził, iż saksofon stworzył nową erę w dziejach muzyki.

Tymczasem Sax wywędrował z Brukseli do Paryża i tam udał się o poparcie do Berlioz'a. Berlioz wystąpił w prasie z oceną i pochwałą entuzjastyczną saksofonu.

Nie przełamało to jednak oporu klasyków i w „Revue des Deux Mondes” ukazała się ostra krytyka, w której określono saksofon, jako „instrument wydający dźwięki fałszywe i szarpiające słuch”.

W r. 1843 podczas premjery opery „Don Sebastian” Donizetti'ego w operze paryskiej miała się odbyć pierwsza próba z saksofonem w orkiestrze. Przeciwnicy Sax'a podburzyli jednak członków orkiestry, tak, iż ci odmówili udziału w przedstawieniu, o ile saksofon nie będzie wycofany.

Po tej porażce Sax nie dał jednak jeszcze za wygraną. Pożyczył sobie kilka tysięcy franków i założył w Paryżu fabryczkę instrumentów muzycznych, aby przeczekać złe czasy. W r. 1845 odniósł nareszcie Sax pierwszy decydujący sukces: wystąpił jako dyrygent orkiestry, w której skład wchodziły między innymi dwa saksofony.

Próba udała się znakomicie. I oto rząd wprowadził tytułem próby po dwa saksofony do muzyki pułkowych w piechocie francuskiej. W r. 1848 przeciwnicy Sax'a przeprowadzili nową intryzę i udało im się wyczołgać z używania zniestanowiony saksofon.

Okolo 80 lat ubiegło zanim wynalazek Sax'a ukazał się z powrotem na estradzie. Tym razem jednak zdobył sobie saksofon niesłychaną popularność, niekolewki pamięć o konstruktorze jego przysypał proch zapomnienia.

Or.

Przy dolegliwościach żołądkowo-kiszkowych, braku apetytu, atonji kiszek, wzdęciach, zgadze odbijaniach, ogólnym podrażnieniu, bólach głowy migrenowych, zastosowanie 1-2 szklanek naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa” wywołuje doskonałe opróżnienie przewodu pokarmowego. Zadać w aptekach i drogerjach.

Spadochrony dla samolotów

Pilot amerykański Bradley zademonstrował ostatnio nowy wynalazek, który ma uniemożliwić runięcie samolotu na ziemię. U samolotu są przymocowane dwa spadochrony o olbrzymich rozmiarach, które podczas spadania samolotu automatycznie się otwierają i wstrzymują jego gwałtowny spadek tak, iż nawet najcięższe maszyny powoli opadają na ziemię

W jaki sposób pewien kolejarz uleczył się z reumatyzmu?

Dla kolejarza rzeczywistość n'epojętnem jest, gdy nagle przy wskakiwaniu na stopnie wagonu druga noga odmawia mu posłuszeństwa i równocześnie odczuwa jakąś niesamowitą sztywność w stawach i krzyżu. To są pierwsze objawy reumatyzmu. „Nie mogłem prosto zrozumieć”, pisze nam pan A. Buk, Siemianowice, Matejki 14, „skąd nagle wzięła się taka sztywność w krzyżu i kolanach. Gdy chciałem jak zwykle wskoczyć do ruszającego pociągu, zaledwie z wielkim wysiłkiem udawało mi się utrzymać na stopniu. Początkowo przypuszczałem, że przyczyną temu jest zwykłe nadwyżnienie mięśni, ale nacierania i rozmaite wypróbowane przezemnie lekarstwa nie przyniosły mi żadnej ulgi. Przeciwnie! Szczególnie słotne i zimne dni dawały mi się we znaki — bóle były wprost nie do zniesienia. Na służbę szedłem wówczas jak na tortury. Latami całemi męczyłem się tak okropnie, dopóki pewnego razu nie zwrócono mi uwagi na Togał. Zawie-

dziony jednak tylnymi próbami naturalnie odniosłem się z niedowierzaniem i do tego zalecanego mi leku. Lecz dzięki Bogu dziś nie żałuję doprawdy tej ostatniej próby, gdyż od razu po zażyciu odczułem dobroczynne działanie tych tabletek. Wkrótce też powoli bóle ustąpiły, a teraz już zupełnie pozbyłem się tej straszliwej choroby. Tak więc dzięki Togałowi odzyskałem swe zdrowie!” Podobne doświadczenia poczyniło tysiące cierpiących, którzy przyjmowali Togał przy reumatyzmie, podagrze, rwaniu w stawach, bólach w krzyżu, bólach nerwowych i głowy, grypi, przebiegniach i pokrewnych cierpieniach. Ponieważ Togał w zarodku zwalcza te niedomagania, przeto nawet w chronicznych wypadkach osiągnięto przy pomocy tego środka nadszodziejanie pomyślnie rezultaty. Nieszkodliwe dla serca, żołądka i innych organów. Jeśli przeszło 6000 lekarzy srodek ten ordynuje, to przecież każdy z zaufaniem zakupić go może. We wszystkich aptekach.

J. O. CURWOOD.

Dolina ludzi milczących

Powieść

33) Przekład autoryzowany Jerzego Marlicza

Kent wpatrzył się pilnie w twarz grubasa i doznał wrażenia, że blade jego oczy nabierają przy tych słowach ciemniejszej barwy.

— Bojowy charakter! — powtórzył — Większość ludzi zresztą miała bojowe charaktery, w onych czasach złotej gorączki. Wlócząc się po kniei słyszałem niejedną dawną opowieść. Niektóre wstrząsnęły mną po prostu. Ludzie ówczesni z pogardą patrzyli w oczy śmierci. Tyś do nich należał, Boluch. Opowiadano mi dzieje pewnej zimy arktycznej. Zachowałem to dla siebie, sądząc, że wolisz, by poszła w niepamięć, w przeciwnym razie sambyś innym powtórzył. A teraz, prosilem cię, byś do mnie przyszedł. Wiesz, o co chodzi. Czeka mnie albo stryk, albo cela więzienna. Oczywiście, każdy na moim miejscu szukałby ratunku u przyjaciół. Lecz ja zwróciłem się jedynie do Ojca Layonne. Przyjaźń, ten rodzaj letniej przyjaźni jaka znamy dzisiaj, nie mi nie pomoże. Dlatego posłałem po ciebie. Nie myśl, że chcę odgrzebywać tajemnice, które masz za święte. Boże broń. Muszę

wszakże, byś wszystko zrozumiał, sięgnąć do dawnych czasów. Pamiętasz... nie mogłeś zapomnieć... Ben Tatmana?...

Gdy Kent wymówił to imię, imię, którego dźwięku Brudny Boluch nie słyszał od ćwierćwiecza niemal — dzwiny dreszcz wstrząsnął ciałem domo rosnącego prawnika. Olbrzymia bryła miękkiego mięsa zesztyniała raptem, tłuszcz przeobraził się w muskuły, a leniwe ręce z wolna zwarły się w sękatę pięści. Znikło gwiżdżące, astmatyczne sapanie. Głos, który się teraz ozwał, był prosto głosem innego człowieka.

— Słyszałeś o Ben Tatmanie — Kent?

— Tak, słyszałem o nim w Krazynie Jeżozwierza. Mówiono, że to się zdarzyło lat temu dwadzieścia, może więcej. Ten Tatman był podobno żółtodziubem z San Francisco — urzędnikiem bankowym bodaj — a przybył na północ w poszukiwaniu złota, razem z młodą żoną. Odwagi mieli do diabła i trochę i jak wieść nosła, każde wielbiło nawet ziemię, bo której kroczyły stopy drugiego,

Kobieta sama narzuciła się mężowi za towarzysza. Oczywiście, ani podejrzewali co za los ich czeka!

Aż przyszła ta okropna zima w Lost City. Wiesz lepiej odemnie. Boluch, co się wtenczas działo. Żywność nie przybyła na czas. Śnieg natomiast spadł przedwcześnie — więc Lost City zmieniło się w picklo śmierci głodowej. Ustalono na początkaniu nowe prawa. Mogłeś zabić człowieka i przy sprzyjających okolicznościach jakoś się wymigać. Ale jeśli ukradł choćby kawał suchara, czy garstkę fasoli, wyprowadzano cię na krawędy osady i kazano iść precz. A wyrok ten równał się wyrokowi śmierci — śmierci okropnej z głodu i zimna.

Tatman złodziejem nie był. Lecz widok młodej żony coraz słabszej z braku żywności, lek, że powali ją grasujący w osadzie szkorbut — pchnęły go do kradzieży. Nocą włamał się do jakiejś chaty i ukradł dwie puszki konserwowanej fasoli, oraz miszkę ziemniaków — łup cenniejszy niż tyćciakrotna waga w złocie. Schwyta-no go. Oczywiście, żona robiła co mogła, ale to były czasy, gdy uroda i lzy kobiece nie znaczyły nic zgola. Tatmana wyprowadzono na skraj obozowiska, dano mu koc i fuzję — i ani kruszyny jałdra. Kobieta, odziana jak do drogi, stanęła u jego boku, gdyż chciała zginąć z nim razem. Ze

względu na nią właśnie Tatman kłamał do ostatniej chwili, przysięgając, że jest niewinny!

Lecz fasole i kartofle znalezione w jego chacie, co było dowodem dostatecznym. Jednakże, właśnie gdy mieli zniknąć w zawieje, idąc w paszczę śmierci, raptem...

Kent urwał, wstając, podszedł do okna i stanął spoglądając na rzekę.

— iWiesz, stary — podjął rzecz na nowo — bywa nieraz, że na ziemi urodzi się nadezłowiek. Otóż, trał chciał, że taki nadezłowiek znalazł się wtenczas w zgorzknialej i wygodzonej gromadzie ludzkiej. W ostatniej chwili wystąpił naprzód i oświadczył głośno, że Tatman jest niewinny, a kradzież on popełnił. Odważnie złożył zdumiewające zeznanie. Ukradł fasole i kartofle i podczas snu Tatmanów podrzucił je im do chaty. Dlaczego? Bo chciał uratować kobietę od śmierci głodowej. Kłamał! Słyszysz, Boluch, kłamał, gdyż kochał tę kobietę należącą do innego. Jakże pięknym było jego kłamstwo. I odeszł sam, w zawieje, wiedziony miłością większą niż obawa śmierci. W obozie nie słyszano już o nim nigdy więcej. Tatman z żoną wrócił do chaty. Przetrzymali jakoś zimę. Żyli nadal. Słyszysz, Boluch!

(Ciąg dalszy nastąpi).

— W jaki sposób możesz obdarzyć swe dziecko najpraktyczniejszym upominkiem świątecznym, a sobie najpewniej odłożyć kapitał?

— Nabywając w

P • K • O

KSIĄŻECZKĘ OSZCZĘDNOŚCIOWĄ
lub **DOWÓD OSZCZĘDNOŚCIOWY**

Na książeczkę oszczędnościową zwyczajną P. K. O. przyjmuje wkłady już od 1 złotego począwszy. Na książeczkę premjową, składając miesięcznie po 8 złotych, można wygrać

1000 złotych

przy kwartalnych losowaniach tych książeczek.

DOWODY OSZCZĘDNOŚCIOWE

można nabywać w P. K. O. i jej Oddziałach w odcinkach po

20, 50 i 100 złotych

za **jednorazową** wpłatą

Po latach 10-ciu wartość tych dowodów **podwaja się** i wynosi!

40, 100 i 200 złotych,

które płatne są na każde żądanie. Dowody oszczędnościowe można w każdej chwili zamienić na gotówkę w P. K. O. i jej Oddziałach, otrzymując wpłacone pieniądze wraz z narosłymi odsetkami.

Jeżeli chcesz mieć ulokowaną gotówkę bezpiecznie i dysponować nią w sposób łatwy i praktyczny, pamiętaj o udogodnieniach POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI.

CENTRALA: Warszawa, Jasna 9. ODDZIAŁY: Katowice, Kraków, Poznań, Łódź, Lwów i Wilno

Wszystko zrobili, aby lud zrewoltować

Zakończono przemówienie prokuratora Grabowskiego

Dalsze przemówienie prokuratora Grabowskiego w procesie przywódców Centrolewu obfitowało w momenty decydujące.

Nie może być w państwie za wiele nieprawości. Gdyby ten człowiek (Marsz. Piłsudski) — mówi prokurator — był rzeczywiście dyktatorem, to dowiedzielibyśmy się o tem od niego, albo wprost, albo z przejrzystej aluzji.

Cóż o tem mówi Marszałek Piłsudski w wywiadach od 1926 r.?

W pierwszym, złożonym prasie przedstawił się jako człowiek złamany, nie zwycięzca lecz człowiek bolejący całym sercem, że w Polsce poleła się krew na ulicach. „Nie mogę mówić, jestem zmęczony fizycznie i moralnie, gdy będąc przeciwnikiem walki zdobyłem się na próbę sił”.

A dalej: „Nie może być w państwie za wiele nieprawości”.

To jest enuncjacja dyktatora?

Jego rozkaz do armji jest jedną z najpiękniejszych rzeczy: „Niech Bóg nam odpuści i rękę karzącą odwróci, a my staśmy do pracy, która ziemię naszą wzmacnia i odradza”.

Następny wywiad o przyczynach rezygnacji ze stanowiska szefa rządu, wywiad, na który powoływała się strona przeciwna, znajdując w nim dowód wypowiedzenia się co do dyktatury. „Mogłem zgnieść sejm ładać, jak robactwo (trochę moeniej więc, niż p. Daszyński)... Niech panowie posłowie nie identyfikują swej pracy z demokracją”.

Tu oskarżyciel publiczny cytując ustępy z wywiadów, w których Marszałek Piłsudski oświadcza, że miał do wyboru, albo okrojować konstytucję, albo ustąpić ze stanowiska szefa rządu i wybrał to ostatnie.

Absurd oskarżonych

Następnie prokurator Grabowski zastanawia się nad systemem obrony oskarżonych. — Wersja, że dążyli oni do obalenia istniejącego rządu w drodze parlamentarnej okazała się absurdem i upadła na przewodzie sądowym.

Zapalona pochodnia

Pod płaszczykiem tego parlamentarnego środka rzuca się pochodnię zapaloną. Każdy, kto zna ruchy rewolucyjne, ten wie, że w takiej sytuacji łatwo może nastąpić wybuch i nie ma takiego środka, któregooby nie wolno było użyć, aby ten wybuch udaremnąć.

Chodziło o wyprowadzenie ludu z papierowych rezolucyj, ludu jako siły fizycznej, jako w tysiąca ramion i mocnych pięści, które mogłyby trzymać trzaski każdego inteligenta. Oczy-

wiście w tej koncepcji przoduje p. Ciołkosz. Jego się słyszy, kiedy padają słowa: Czas na ulicę, ulica ma rozstrzygnąć! Pańszczyzna idzie Spracowane dłonie niech chwycą broń!

Niewinne pochody

I wówczas zaczynają się odbywać te niewinne pochody, otoczone aniołami stróżami, których terminologia partyjna nazywa milicją porządkową, a która myślnie miała odwagę nazywać bojówkami. Ten lud prosi pana Prezydenta, żeby sobie odszedł, motywując bardzo grzecznie: bo pan Prezydent znał konstytucję i naruszył przysięgę. Prosi się również p. Marszałka Piłsudskiego, żeby jaknajprędzej pojechał na wypoczynek do Sulejówka. Przytoczono tutaj wiele historycznych przykładów, że taka lekceja jest nowoczesnym i legalnym środkiem walki. Ale tu się coś ze sobą kłóci.

Aby bestja zerwała s'ę...

Panowie wszystko robili, aby ta bestja się zerwała, bo lud zrewoltowany jest bestja. I w imię czego się to działo i czy to jest droga parlamentarna, kiedy lud uzbrojony znajduje się na ulicach? Ostatecznie p. Prezydent nie ustąpił, a pan Marszałek nie chce jechać do Sulejówka, i uparł się, aby rządzić.

— Panowie sędziowie, jeżeli powiążecie w swojej pamięci całą akcję przygotowawczą, akcję, która się wyrażała w zbrojeniach, wiecach, lotnych manifestacjach i poruszaniu mas w kierunku czynnym, to musicie panowie dojść do przekonania, że kongres krakowski był w tej akcji kulminacyjnym punktem. Z morza zeznań świadków uderzyła mnie jedna myśl zdaniem mojem trafna: „że była to wielka próba sił, wielki przegląd mas już popchniętych do walki”.

W świetle prawdy

Otrzymujemy, co następuje:

Wielce Szanowny Panie Redaktorze!

Słowo Pomorskie w nr. 291 z dnia 17 grudnia zajęło się laskawie mojem przemówieniem, poprzedzającym wystawienie kroniki dramatycznej „Płowce” p. Dr. Arentowicza w Teatrze Toruńskim.

Nieznany, oczywiście, bliżej informator, jednakże według zapewnienia „Słowa Pomorskiego” — „pochodzący z poważnych kół obywatelstwa toruńskiego” w nasłanych uwagach chce wzmówić czytelnikom „Słowa Pomorskiego”, że przemyciłem zarzut przeciw Pomorzanom, jakoby robili dzisiaj takie same trudności w walce przeciw Niemcom, jak to rzekomo było za czasów Łokietka.

Domyślam się teraz, że wolno było mówić o buncie mieszczan krakowskich przeciwko Łokietkowi, ale broń Boże nie wolno o zdradzie Nalecza, a tembardziej o kłopotach z Niemcami Święcy pomorskiego, o czem mimochodem wspominałem.

To jest ten straszliwy zarzut, przemycony przezemnie przeciw Pomorzanom!

Mówiłem potem o konieczności zgodnej pracy całego Narodu nad przygotowaniem obrony Pomorza i co się tu nie podobało „poważnemu” informatorowi „Sł. Pom.”, do prawdy nie wiem, może ów „informator” reflektuje sam na stanowisko wodza sił zbroj-

nych, pod ewentualnymi przyszłymi Płowcami, ale ja o tem — przepaszam — nie wiedziałem!

Radzi wreszcie wciąż ten sam „poważny obywatel”, ażebym się przestał bawić w „historjofolję i analogję”, za którą to życziwa radę jestem niesłychanie zobowiązany, niestety jednak nie będę mógł się do niej zastosować. Cóż poradzę na to, że lubię pasjami Smoleńskiego i szczególnie Korzona, n.p. Historję wojen i wojskowości, a nawet Kukiela (jako historyka), będę więc musiał dalej się bawić, tembardziej, że i fach mój zmusza mnie do tego.

A co do „pierwotypów”, to jakby „poważny obywatel” nie manewrował i od przeszłości do teraźniejszości i odwrotnie, nic nie pomoże, nawet największe zniecanie się nad historją Łokietka zawsze pozostanie pierwotypem Marszałka Piłsudskiego.

Jednocześnie pragnę „poważnego obywatela” poinformować, że ewentualnej dalszej dyskusji nie podejmę. Pragnąłbym tylko obywatelom toruńskim, którzy w Teatrze 15. b.m. nie byli, a mogli być wprowadzeni notatką „Sł. Pom.” w błąd — wykażać złośliwą perswersję „poważnego obywatela”.

Proszę przyjąć zapewnienie prawdziwego szacunku

(—) Sulik = major

Od kongresu do teroru

Z ław obrońców padały niejednokrotnie pytania: Gdzie jest rewolucja? Czy te pochody, te zebrania były już pochodniami zrewoltowanych mas, czy widziano karabiny maszynowe? Naturalnie te pytania skierowane były w próżnię. Na kongresie krakowskim rewolucji nie było i być nie mogło. Chyba, gdyby władze chciały rozwiązać siłą demonstrację, wówczas mogłoby dojść do zbrojnej rozprawy pomiędzy tłumem a policją. W interesie jednak tych, którzy kongres urządzali, było, aby odbył się on w zupełnym spokoju.

Była to przecież parada, przegląd sił, a nie konieczność niezakończonego porządku. Dopiero po ostatecznym przeglądzie miało paść słowo ostateczne.

Kiedy 14ty września zawiódł, wtedy pozostało rzecz ostateczna. Wtedy się idzie o terror indywidualny. Pozostaje już tylko koncepcja teroru indywidualnego, pozostaje czyn jednostki, czyn skrytobójczy.

Wszystko to zamyka się w artykule 100 w połączeniu z artykułem 101. Artykuł 100, ustęp 3-ci wprowadza kilka zasadniczych momentów. A więc przygotowanie, przemoc jako nieodzowny środek oraz usunięcie członków sprawującego władzę rządu.

Gdyby Centrolew zwyciężył

— Uważam — oświadcza wreszcie — że wina wobec wszystkich oskarżonych, została udowodniona i wnoszę o skazanie ich. Gdy panowie sędziowie będą się nad tem zastanawiali, proszę, aby uwzględnili jedną, najważniejszą okoliczność, a mianowicie coby było, gdyby się to udało?

— Bezkarność — woła oskarżony Pragier. — Byłby krótki okres koalicji z panem Witoszem na czele. Doszedłby do rządu ten kółkowy blok, a potem zaczęłyby się wykiwywanie ludowych elementów przez panów socjalistów, zaczęłyby się zatargi wewnętrzne.

A jednocześnie trzeba się zastanowić, jakby się w tym wypadku przedstawiała kwestja armji? Zamieszki niewątpliwie. Kiereńszczyzna pewna. Przyszłyby te noce narodowe, o których mówił p. Strug, zapanowałyby taki mrok, że spełniłyby się może słowa Ciołkosza, które powiedział, że „żony i córki wasze staną się kelnerkami i przczkami”.

Fortepiany Pianina
Fisharmonje 3123

na dogodnych warunkach

Br. Turowski, Toruń
St. Rynek 16, obok poczty Telefon 872

„Czuje, że coś się stanie”

Niezbyt różowe wizje o 1932 r.

Był ongiś rok tysięczny — pisze „Temps” — nadejście niebawem i dwutysięczny. Niewiele z nas coprawda go dożyje... Czy rok ten przyniesie z sobą tyle paniki i katastrofalnej trwogi jak nadejście wieku XI-tego? Obserwując psychozę, której ulegają dziś umysły ludzkie można by sądzić, że tak będzie rzeczywiście.

W roku tysięcznym tyle klęsk spadło na nieszczęśliwy świat, że oczekiwaliśmy już swej śmierci jak jedynej wybawienia.

W okresie 73 lat, które poprzedziły nadejście XI wieku było 48 lat głodu lub głodu, wilki rozmnożyły się niesłychanie, gdyż nie brakło im strawy, ludzkość śniła o pokoju, wzywała go, w sercu swem pisała. Panowie feudalni rzekali się swych dóbr, królowie wstępowali do klasztorów, a ubodzy bogaci swe dusze oczekując na dobra wieczne.

A dziś? Ludzkości nie nęka pomór ani głód, wilki natomiast stały się ludźmi, by się wzajemnie mordować.

KSIAZKA LUDENDORFFA O KONCU ŚWIATA.

Ludendorff, — monstrum pychy — służący jednemu tylko bożkowi: Germanji napisał książkę o roku 2000.

Książka ta — mówi pułkownik Fabry — powinna właściwie nosić tytuł: **Koniec świata**.

Autor sprowadził siły wspólczesne do trzech postaci symbolicznych i syntetycznych: Żyd, mason i jezuita. Siły te powstają wspólnie przeciwko ludom ziemi, a przedewszystkiem przeciw „nieszczęśliwemu” narodowi niemieckiemu, rzuconemu na łup wrogom.

„Dokładnie, jak przepowiedziałem w roku 1912 wybuch Wielkiej Wojny r. 1914, widzę teraz drugi konflikt, zbliżający się wielkimi krokami — pisze autor — nowy konflikt światowy roku 1932, który pograży ludzkość w otchłań nicości.

Niemcy będą tylko biernym polem bitwy. Na tem terytorjum rozegra się batalia między trzema wrogimi grupami: Francja „Wielkiego Wschodu” z Belgją i Małą Ententą, Italia papieska z Austrią, Niemcami, Bułgarią, Grecją i nawet Anglią, którą Żydzi chcą pochłonąć; wreszcie Rosja semicka wraz z Turcją.

Jakże się to skończy? „To” nie skończy się wogóle zupełnie. Wojna cywilna utrzyma katastrofę w stanie permanencji „uwieczni” ją, że tak można powiedzieć.

Aby ocalić naród swój od tej katastrofy Ludendorff przestrzega Niemców. Powin-

ni pozostać wierni swym tradycjom lutezańskim przeciw żydom, masonom i jezuitom (!) i nie zbroić się(?) przeciwko traktatowi Wersalskiemu „zbudowanemu na kłamstwie o odpowiedzialności Niemiec i ich aliantów za wybuch wojny”.

FRANCUSKA WIZJA PRZYSZŁEJ WOJNY.

Odmianą w treści jest książka napisana przez Piotra Faure, który był lotnikiem armii francuskiej w czasie Wielkiej Wojny. Opisuje on również wojnę przyszłości:

„Pożar dwudziestu największych miast niemieckich (lub francuskich) i jednoczesny atak gazowy, który może spowodować śmierć przeszło miliona ludzi w parę godzin po wypowiedzeniu wojny...”

Postęp techniczny rodzi morderstwa takim kosztem, łatwe, szybkie, absolutne! Więc- Cóż nastąpi?

„Czuje — oświadczył niedawno jeden z wybitniejszych mężów stanu — Czuje, że coś się stanie, tylko nie wiem co? Słowem, wróżby gonią wróżby...”

Kornel Makuszyński.

Książka na gwiazdkę

Sto razy już wołałem, gadałem bez końca,
Kiedym się — rozżalony — na ambonę wspinał:
Ze dom, w którym jest książka, jest przybytkiem słońca,
A dom, w którym jej niema — to czarny kryminał.

Nie można wciąż jeść tylko, jak gromada wleprzy,
Lecz czasem — z książką w ręku — otoczyć się ciszą:
Zły człowiek pozna dobroć, dobry — będzie lepszy,
Ślepi niebo zobaczą, a głusi usłyszą.

Za trzy złote — marzenia kupisz sobie złote,
Bo książka cię — jak okręt — powiezie przez morze,
Łzę ci otrze, gdyś smutny, nakarmi tęsknotę,
Tak jak las ci zaśpiewa, zaszumi — jak zboże.

A gdy zechcesz się upić, zamieni się w wino,
Kiedy przyjdzie do ciebie troska — mawa błada;
A gdy zechcesz z najdroższą rozmawiać dziewczyną,
Tej cię nauczy mowy, którą miłość gada.

Siwą zimę twą w kwiaty przystroi i zieleń,
Z pod błękitów z nowiną — jak gołąb — przyleci...
Widzę, że się usmiechasz... więc bieżaj, jak jeleni,
I kup książkę dla siebie, dla żony i dzieci!

Okres przedgwiazdkowy — rajem dla dzieci

Do najmilszych okresów w życiu dziecka należą istotnie dni przed Gwiazdką. Radość oczekiwania, podniecenie, które wzrasta w miarę zbliżania się wigilijnego wieczoru, najróżniejsze życzenia i pragnienia wypełniające cię myślmi dziwotnymi, dla której najmilszą zabawą jest spacer po ulicach miasta i długie wystawianie przed oknami sklepowymi, gdzie tyle mieści się skarbów. Z ciekawością przyglądają się dzieci także zabawkom, które w tych dniach sprzedają różni sprzedawcy uliczni.

Studentki - żony

Studentki nie są pożądaną jako żony w Stanach Zjednoczonych, jak twierdzi profesor uniwersytetu Columbia, dr. Andersen. Liczba kobiet wychodzących za mąż w Stanach Zjednoczonych sięga 80%, wśród studentek ten procent ten spada do 60%, a nawet do 40%. Również i zarobki b. studentek w Stanach są niższe, niż tych kobiet, które nie mają dyplomu uniwersyteckiego.

Płyni ziemio polska za ocean!

Apel naszych rodaków poprzyjmy czynem

Stowarzyszenie Polaków sypania kopca ku czci Wilsona w Blossburg zwróciło się z odezwą do Polaków w Ojczyźnie, prosząc o nadsyłanie grudek Ziemi Polskiej ku uczczeniu tak pięknym i rzeźwym gestem pamięci Wielkiego Przyjaciela Polski twórcy 14 punktów traktatu Wersalskiego. Na apel ten, który niestety nie został należycie propagandowo podany do wiadomości publicznej odpowiedział jako najpierwszy p. E. S. obywatel Torunia i wysłał trudkę ziemi toruńskiej na kopiec Wilsona!

W odpowiedzi otrzymał piękny list dziękczynny od komitetu. Podajemy naj-

ważniejsze z niego ustępy:

„Niech Bóg błogosławi Panu i całej rodzinie, za Jego cenny dar przysłania pomorskiej wgl. toruńskiej ziemi na kopiec Wielkiego Prezydenta Woodrowa Wilsona. Ziemia Pana przyszła tu pierwsza. Nazwisko Pana będzie uwiecznione jako pierwsze na spizowej tablicy na kopcu, jako pierwszego fundatora i dobrodzieja, pierwszego patrioty z Polski!”

W liście tym znajdujemy gorzki zarzut, że mało obywateli z Polski przysłało ziemię polską na kopiec Wilsona.

Gorzki ten zarzut słodkim jest sercu

polskiemu, świadczy bowiem, jak gorąco rodacy nasi za oceanem kochają nasze drogie Pomorze i jak rozumieją jego nierozzerwalność z Macierzą. Stanowisko to daje nam pewność, że żadne Borahy nie potrafią opinii amerykańskiej spacyfikować: czuwa tam bowiem na posterunku wychodźstwa Polskie!

W zakończeniu wyżej wspomnianego listu Polacy Amerykańscy piszą:

„W imieniu całego stowarzyszenia błagamy o ratowanie sytuacji i gorący ślą apel do Narodu Polskiego, aby więcej nadsyłało tu ziemi! Pierwsza ziemia, następna powinna tu napływać najwięcej z Gdyni a niema jej!”

Jak widzimy Polonia amerykańska przywiązuje niezmiernie wielką wagę do polskiej ziemi na kopcu Wilsona i widzi w niej bardzo poważane propagandowe wartości, a nawet uzależnia od niej niemal w swym pojęciu sprawę naszego Pomorza.

Nadsyłajmy więc tę ziemię polską do Ameryki, te ziemię świętą, o której jeden z Papieży powiedział, że KAŻDA JEJ GRUDKA JEST RELIKWIĄ... Każda bowiem bogato krwią męczenników zroszona!

Niech płynię przez Polskie Morze i przez potężny Atlantyk święta ziemia mogił i krzyżów... Niech płyną bursztynowe grudki ziemi z Gdyni — co jest ukoronowaniem Narodu najdroższym i ze śląska ziemi bogactw bezcennych z Pomorza i Wielkopolski, z pod Wawelu i Wilna, ze Lwowa i Serca Ojczyzny — Warszawy!

Płyni Ziemio polska. Ziemio rodzona za Atlantyk i mów tajemniczym świętym swym szeptem Synom Wielkiego Narodu, za Wolność którego walczył! Kościuszko i Pułaski, żeś już nie Ziemią Mogił i Krzyżów — lecz Ziemią Słońca i Wyciągu Pra-cy, Ziemią Niepodległą! że nigdy nie dozwolimy, by stopy wroga deptać po Tobie mogły, Matko nasza!

Z. M.

Ziemię wysłać należy pod adresem: Ks. Jan A. Suchos, prezydent Stow. Polaków sypania kopca Wilsona — Blossburg Pa U. S. A.

Nowe książki

W. Miłuszewska. Czarna Hańcza. Powieść. Nakład Księgarni św. Wojciecha.

Powieść o „najukochańszej z rzek”. Nie jest nią ani Wisła, ani Warta, ani Niemce, lecz mało znana, wijąca się w odległej Suwałszczyźnie „Czarna Hańcza”. Autorka poświęca jej wiersz gorący z wdzięczności za wrażenia, których doznała tyle w podróży wodnej kajakiem, razem z wybranym żeglarzem p. Tadzkiem.

Jak cała podróż obfituje w przygody, tak cała powieść nabrzmiewa od niespodzianek rodzaju pisarskiego. Mamy tu pamiętnik kajakarza, dzienniczek autorki, mamy dialogi paraskłonej do przekomarzań, czytamy legendy, jesteśmy świadkami odkrycia tajemnie głębinowych Wigier, w końcu zaś humor, który wśród czarów przyrody rozkwita na dobre.

Piękno miejscowego krajobrazu uzmysławiają fotografie Jana Bulhaka. Całość nadaje się, jak nie można lepiej, na upominek gwiazdkowy.

A. Rambaud. Pierścień Cezara. Powieść uwieczniona przez Akad. Francuską. Cena zł. 8. Nakład Księgarni św. Wojciecha.

W odległe czasy przenosi czytelnika autor, znakomity historyk i znawca cywilizacji francuskiej. W formie pamiętnika statego wiarusa kreśli ostatnią, na śmierć i życie prowadzoną walkę między Gallami Wercynskimi a zastępami rzymskimi Cezara.

Autor, trzymając się wątku dziejowego o tyle, by nie uraził prawdy, obowiązującej i beletrystę, roztacza piękny a wielki obraz tak mało znanej kultury galijskiej. Patriotyzm, bijący z kart tej książki, napelnia i serce czytelnika polskiego czcią dla Ojczyzny, ale już swojej. I co znamienne, ten patriotyzm nie jest jakąś elegijną pieśnią po stracie najdroższego skarbu, jeno przygrywką do triumfów.

„Pierścień Cezara” powaga momentu dziejowego, stylem spizowym i różnorodnością obrazów kulturalnych wyróżnia się ponad zwykle powieści historyczne, tak iż nadaje się nawet dla dorosłych.

W. Szalay-Groete Sokół Królewski. Opowiadanie historyczne dla młodzieży. Cena zł. 7.— Księgarnia św. Wojciecha.

Jest to śródkowa część trylogii, poświęconej dziejom i osobistości Bolesława Śmiałego. Wydana przed dziesięciu laty powieść „W orleń gnieździe”, odtwarza współzycie trzech synów Kazimierza Odnowiciela, jeszcze za życia ojca. „Królewskie pachole” przedstawia apogeum bujnego żywota Śmiałego, jego upadek i zgon. „Sokół Królewski” datuje z czasów, kiedy Bolesław w młodym jeszcze wieku hojnie uposażał Kościół i wslawił się założeniem kościoła i nowicjatu w Mogilnie. Autorka jednak, aby przybliżyć postać królewską dla młodzieży, uczyniła bohaterem powieści chłopca wiernego jak tamto „Królewskie pachole” i co więcej nadzwyczaj prze-myślnego, dzięki czemu król i państwo polskie

odniosły nieposłednie korzyści.

P. Szalay-Groete umie wczuć się w epokę II w. i w duszę królewską. Pisze ładnym, stylizowanym językiem. Nie szczędzi emocjonujących obrazów.

H. Ghéon. „Szafarz łask bożych” Św. Jan Vianney, proboszcz z Ars. Tłumaczenie autoryzowane z francuskiego K. Bobrowskiej. Str. 184. Cena zł. 3.— Nakład Księgarni św. Wojciecha. Poznań — Warszawa — Wilno — Lublin.

Święty Wincenty a Paulo wyraził kiedyś życzenie, by śmierć zastała go słuchającego spowiedzi wieśniaka. W paręset lat później na tejże ziemi francuskiej nieuczony kapłan postanowił być całe życie ojcem duchownym gromady wicjskiej i przez pokutę i inne sakramenty wprowadzić ją na wyżyny kultury religijnej. Był to Jan Vianney, proboszcz z Ars, niedościgniony wzór duszpasterstwa wicjskiego, święty prostotą, święty miłosierdziem, kapłan w pańszczyźnie u własnego ludu, szafarz skarbów, niosący życie wicjowi, taki, jakich nie miała żadna inna kraina, ani nie oglądała nasza epoka.

Zywość jego, skreślony piórem plastycznym znakomitego autora francuskiego, jest tak aktualny, jak cały problem wychowania ludu. A że przedstawia dzieje nowoczesne, więc nie schodzi w mglistą dziedzinę legend, nie zanurza się w błękitach poezji, lecz jest spiszem świadectwem zwycięskiej pracy dla prawdy kruszącej opokę indyferentyzmu.

Życie gospodarcze

Ekzekucja ruchomości rolników Co o niej każdy rolnik powinien wiedzieć?

Wobec przedłużającego się kryzysu i nienormalnego nadzwyczaj położenia gospodarczego w kraju, przede wszystkim w rolnictwie, ekzekucje ruchomości rolników stają się coraz częstsze.

Rolnik najczęściej nie jest świadomy przepisów ekzekucyjnych, działających na ziemiach Zachodnich Polski, oraz ulg, przysługujących mu, jako dłużnikowi przy ekzekucjach.

Informacje, zamieszczone w niniejszym artykule winne przez członków Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego być przyjęte pod uwagę przy każdej grożącej im ekzekucji.

Ekzekucja jest dwóch rodzajów: z tyt. cywilno-prawnych, t. j. sądowa — i pozasądowa — administracyjna, stosowana przy roszczeniach publicznosci, t. j. Państwa, Skarbu i samorządów o charakterze prawnopublicznym, a mianowicie Kas Chorych, Ubezpieczalni Krajowej i t. p.

Każde roszczenie lub należność skarbową nadaje się do ekzekucji wówczas dopiero, gdy upłynął ustawowy termin płatności.

Ekzekucje z tytułów cywilno-prawnych, czyli sądowe, przeprowadzane są na ziemiach zachodnich na mocy specjalnej instrukcji dla komorników, oraz obowiązującego obecnie obwieszczenia z dnia 8. X. 1914 r. oraz 8. VI. 1916 r. Powyższe obowiązują pomiędzy innymi powoływać rzeczoznawców dla oszacowania zajętych ruchomości, oraz nie sprzedawać zajętych przedmiotów, conajmniej poniżej połowy szacunku i t. d. Natomiast komornicy często nie przestrzegali powyższych przepisów i sprzedawali częstokroć zajęte ruchomości za bezcen. Wobec tego Pomorskie Towarzystwo Rolnicze zwróciło się w roku bież. z prośbą do Prezesa Sądu Apelacyjnego w Toruniu o wydanie odpowiednich zarządzeń komornikom. Zarządzenia te zostały wydane, o czym pp. Prezesi Sądów Okręgowych Apellacji Toruńskiej powiadomili Pom. Tow. Roln. w czerwcu b. r.

TRYB POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO.

Przy przymusowym ściąganiu państwowych podatków i opłat obowiązują instrukcja Ministerstwa Skarbu z 17. VI. 1926 r., o przymusowym ściąganiu państwowych podatków i opłat, tudzież innych należności skarbowych. (Dz. Urzędowy Min. Skarbu Nr. 15. 1926 r. poz. 163), której ważne przepisy, ogólne, zarówno jak i specjalne, dotyczące rolników, podajemy w streszczeniu.

Skarbowe władze ekzekucyjne mają prawo przeprowadzenia we własnym zakresie działań następujących rodzajów ekzekucji: zajęcia i sprzedaży ruchomości dłużnika, zajęcia pretensji dłużnika lub innych jego praw u osób trzecich, o ile te pretensje lub prawa nie są hipotecznie zabezpieczone i t. d.

Władze ekzekucyjne obowiązane są po upływie terminu płatności wezwać (upomnieć) płatników do zapłaty zaległości, pod rygorem przymusowego ściągnięcia tychże, w razie nieuiszczenia ich w terminie 14-to dniowym od daty wezwania.

NIE MOŻNA NARAŻAĆ EGZYSTENCJI GOSPODARZEJ PŁATNIKÓW.

Ekzekucję przeciw opieszłym płatnikom należy przeprowadzać w ten sposób, aby uniknąć narażenia egzystencji gospodarzejskiej płatników.

Przy skierowaniu ekzekucji na ruchomości, wchodzące w skład gospodarstwa zarobkowego płatnika, należy przestrzegać następujących prawideł:

a) inwentarz żywy i martwy, służący do prowadzenia gospodarstwa rolnego, może ulec zajęciu tylko w wypadkach, gdy płatnik posiada nadwyżkę inwentarza ponad ilość niezbędną do prowadzenia zwyczajnego gospodarstwa. W żadnym wypadku nie należy zajmować takiego inwentarza, bez którego prowadzenie zwyczajnego gospodarstwa rolnego byłoby niemożliwym.

b) zapasy zboża, siana, słomy i innych ziemiopłodów, niezbędne dla najbliższych zasiewów i utrzymania ludzi roboczych, oraz inwentarza roboczego w gospodarstwie rolnym, nie ulegają zajęciu.

Nie ulegają również zajęciu zapasy nawo-

zapasów, koniecznych do prowadzenia gospodarstwa rolnego, ma ustalić organ ekzekucyjny protokolarnie, po wysłuchaniu opinii fachowych rzeczoznawców - rolników, uwzględniając warunki gospodarzejskie.

GDY TRZECIE OSOBY MAJĄ PRETENSJE.

Jeżeli przy zajęciu ktokolwiek zarzuci, iż trzecie osoby mają pretensje do przedmiotów, które organ ekzekucyjny ma zamiar zajęć, a niema innych przedmiotów podlegających zajęciu, winien organ ekzekucyjny przeprowadzić zajęcie, lecz zarazem w protokóle zajęcia zanotować na podstawie natychmiast wdrożonych dochodzeń, następujące okoliczności:

a) co do których przedmiotów i na czym rzecz (inaczej nazwisko, oraz miejsce zamiesz-

kania) zgłoszono pretensje o wyłączenie;

b) jakie dowody (świadkowie, dokumenty i t. p.) żądający wyłączenia ofiarować może w celu wykazania swych pretensyj.

Na skargę o wyłączenie, którą zgłoszono już po zajęciu, ma władza ekzekucyjna w każdym wypadku natychmiast zarządzić wstrzymanie postępowania ekzekucyjnego, aż do zbadania stanu sprawy.

Wartość każdego zajętego przedmiotu określi organ ekzekucyjny, po wysłuchaniu dłużnika.

W razie sporu, co do wartości przedmiotu, należy na żądanie dłużnika i na jego koszt powołać do oszacowania znawców.

(D. c. u.)

Wkłady oszczędnościowe wrażliwają w P. K. O. i w komunalnych kasach oszczędności

Dane o wkładach w Pocztowej Kasie Oszczędności wykazują za miesiąc ubiegły przyrost wkładów o blisko 11 milionów zł., a książeczek oszczędnościowych o 22.7 tysięcy sztuk.

Natomiast wkłady w Komunalnych Kasach Oszczędności, zarówno oszczędnościowe jak i czekowe utrzymują się prawie na niezmiennym poziomie i wynosiły na początku listopada — pierwsze 518,9 milionów zł. i drugie 45,5 milionów zł.

Wkłady w Banku Gospodarstwa Krajowego

wykazują tendencję zwykłą, natomiast lekko zmniejszyły się lokaty i wkłady w Państwowym Banku Rolnym. Naogół ruch wkładów w kraju jest stosunkowo niewielki, a ostatni spadek ich należy tłumaczyć raczej ciasnotą pieniężną i koniecznością ściągania ich do rezerwy, niż ucieczką z instytucji pieniężnych.

W Polsce, słabo związanej z międzynarodowym obrotem towarowym, wypadki zagraniczne odzwierciedlają się stosunkowo słabym echem. — Wszystko, co mówi się o pacyfikacji kapitału dotyczy wielkich kapitalistów a nie drobnych.

Aktualne sprawy cukrownictwa na zebraniu kierowców cukrowni R. P.

Pod przewodnictwem prezesa dr. Leona Nowakowskiego odbyło się zebranie kierowników cukrowni R. P. Przed rozpoczęciem obrad, przewodniczący zebrania w dłuższym przemówieniu podniósł wielkie zasługi, położone dla dobra i rozwoju polskiego przemysłu cukrowniczego przez zmarłego prezesa ś.p. Jana Zaglenicznego. Przemówienia tego uczestnicy zebrania wysłuchali stojąc.

Przystępując do obrad, na wniosek przewodniczącego, obecni na zebraniu dyrektorzy cukrowni zakomunikowali zebranym swe spostrzeżenia z przebiegu pracy, poczynione podczas bieżącej kampanji. Wśród różnych spraw technicznych, najwięcej uwagi poświęcono tegorocznemu melasom, których czystość była naogół wyższa niż zazwyczaj.

Ze spraw ogólnego charakteru omawiano zagadnienie długości dnia roboczego po zakończeniu kampanji, oraz fakty licznego nakładania

aresztów na należności plantatorów za dostarczone buraki cukrowe. Celc i zadania odbywających się obecnie w Paryżu obrad Międzynarodowej Rady Cukrowej oraz sytuację na rynkach światowych przedstawił obszernie prezes L. Nowakowski, a o wysokości tegorocznej produkcji, zmniejszeniu sprzedaży cukru na rynkach krajowych i o sprawach propagandowych mówił dyr. J. Iwaszkiewicz.

Dyr. St. Śliwiński zakomunikował zebranym o organizowaniu przy Muzeum Przemysłu i Techniki w Warszawie Oddziału Cukrowniczego imienia ś.p. Jana Zaglenicznego i nawoływał do składania ofiar na ten cel.

W drugiej części zebrania inż. J. Gryf-Chamski wygłosił, ilustrowany przeźrocami odczyt p. t. „O nowych sprzęgłach ręciowociernych”. Po odczycie dyr. St. Śliwiński podkreślił możliwości zastosowania tych sprzęgieł w przemyśle cukrowniczym.

W sprawie szacunku działek osadniczych

W ostatnich czasach nabywcy osad z parcelacji majątków państwowych na terenie województwa pomorskiego masowo przesyłają bezpośrednio do Ministerstwa Reform Rolnych odwołania od wysokości ustalonych przez Okręgowy Urząd Ziemski w Grudziądzu szacunku nabytych przez nich działek.

W związku z powyższą akcją Okręgowy Urząd Ziemski w Grudziądzu komunikuje, co następuje:

Przesyłanie odwołań przez osadników od wysokości szacunku nabytych od Okręgowego Urzędu Ziemskiego działek bezpośrednio do Ministerstwa Reform Rolnych jest zupełnie bezcelowe.

Wszelkie odwołania czy to od rozrachunków, wysyłanych do osadników przez Okręgowy Urząd Ziemski z tytułu nabycia przez nich działek, czy też od orzeczeń przewłaszczeniowych, wydawanych przez Okręgowy Urząd Ziemski na podstawie art. 61 ustawy o wykonaniu reformy rolnej z dnia 28 grudnia 1925 r. dotyczące wysokości ustalonego przez Okręgowy Urząd Ziemski szacunku działek należy kierować bezpośrednio do Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Grudziądzu, a nie do Ministerstwa Reform Rolnych.

W myśl zarządzenia Ministerstwa Reform

Rolnych z dnia 15 lipca br. Nr. 2638/F. Okręgowy Urząd Ziemski odwołania osadników od rozrachunków względnie złożone w terminie od orzeczeń z art. 61 cytowanej wyżej ustawy o wykonaniu reformy rolnej, rozpatruje i po osiągnięciu opinii Komisji Opiniodawczej (w skład której powoływani są delegaci Pomorskiej Izby Rolniczej i Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego) słuszne sprzeciwy nabywców we własnym zakresie uwzględnia.

Natomiast odwołania osadników złożone w terminie od orzeczeń z art. 61 których Okręgowy Urząd Ziemski nie uważa za wskazane uwzględnić we własnym zakresie, zostają przez tenże Urząd przesyłane z odpowiednimi wyjaśnieniami i opinią do Ministerstwa Reform Rolnych, które dopiero wówczas podanie takie rozpatruje i wydaje decyzję w każdym poszczególnym wypadku.

Przesyłane zatem wprost do Ministerstwa Reform Rolnych odwołania zwracane są do Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Grudziądzu do załatwienia według właściwości, przez co droga ta zasadniczo opóźnia ich rozpatrzenie.

Jednocześnie Okręgowy Urząd Ziemski nadmienienia, że zupełnie bezcelowe jest składanie odwołań przez nabywców, którym wydane orzeczenia z art. 61 ustawy o wykonaniu reformy

Obniżki płac

W przemyśle Zawieranie nowych umów zbiorowych

Do ministerstwa pracy przesłana została przez Związek Przemysłu Cukrowniczego w Wielkopolsce umowa zbiorowa, celem nadania jej mocy obowiązującej. Umowa ta przewiduje obniżenie stawek zarobkowych o 10%, w stosunku do stawek dotychczasowych.

Zespół taryfowy pracodawców przemysłu budowlanego na Górnym Śląsku w Katowicach wypowiedział obowiązującą taryfę płac z dniem 1 stycznia 1932 r. z zamiarem przeprowadzenia obniżki zarobków. To samo uczynił związek pracodawców przemysłu ceglarskiego na Górnym Śląsku.

W przemyśle drukarskim w Krakowie prowadzone są pertraktacje w związku z zamierzoną przez pracodawców obniżką płac.

Związek pracodawców przemysłu hutniczego na Górnym Śląsku zgłosił u komisarza do mobilizacyjnego zamiar wzbudzenia rekonwalescencji zawarcie nowej umowy zbiorowej, która stała niedawno wypowiedziana. Pracodawcy proponują w nowej umowie obniżkę płac.

Nowa rola zw. eksportowców

W sferach międzynarodowych istnieją projekty rozszerzenia działalności związków eksportowych w kierunku inicyjatywy, propagandy i aktywności eksportowej, następnie zaś w kierunku udziału wykonywania odnośnych wszelkich ważnych dla eksportu informacji, zakresu taryfowego, celnego i t. p. zarówno z własnej inicyjatywy, jak i na zapytania, a na końcu w kierunku wykonywania odnośnych poleceń Państwowego Instytutu Eksportowego, którego organem wykonawczym de facto staną. Na te cele związki eksportowe będą miały obierać przeważną część swoich dochodów z opłat za zaświadczenia dla uzyskania zwrotów cel.

Kto wygrał?

W pierwszym dniu ciągnięcia 2-giej Klasy 24 loterii państwowej wygrane padły na numery następujące:

- Zł. 100.000 na nr. 5216.
- Zł. 30.000 na nr. 89011.
- Zł. 15.000 na nr. 1282.
- Zł. 5.000 na nr. 22215.
- Zł. 2.000 na nr. 157443
- Zł. 1.000 na nry 2778, 112423.
- Zł. 500 na nry 21365 45676 55493 80298
- Zł. 400 na nry: 14846 26634 43180 47919 96060 135871 145024
- Zł. 300 na nry 30245 42499 44546 54786 92286 105663 119892 128864 13660 137128 146611 149575 153691 154973 158428 159722.
- Zł. 250 na nry 13287 14432 29556 30167 49294 50244 52683 61763 64945 67015 70498 102180 106324 109315 113855 116887 122770 132093 153514 153670 154867.

rolnej uprawomocniły się i dla których reszta ceny kupna przekazana została do administracji Państwowego Banku Rolnego. Osadnikom tym przysługuje przewidziana przez Ministerstwo Reform Rolnych na dwuletni okres czasu, tj. od dnia 1 lipca 1930 r. do 1 lipca 1932 r. obniżka oprocentowania z 5% na 3%, jednakże tylko dla tych:

- 1) którzy działki swe nabyli nie wcześniej, niż w roku 1924 o obszarze ponad 1 hektar,
- 2) których zakredytowana reszta ceny kupna wypadła niemniej niż 300 złotych za jeden hektar.

W końcu Okręgowy Urząd Ziemski wyjaśnia, że wogóle bezcelowe jest nadsyłanie do Okręgowego Urzędu Ziemskiego masowych odwołań, zwłaszcza po terminie i na stereotypowo brzmiących druczkach bez żadnych zasadniczo motywów i uzasadnień, gdyż tego rodzaju odwołania nie dają Okręgowemu Urzędowi Ziemskiemu, jak również Komisji Opiniodawczej żadnego materiału, któryby stwierdzał słuszność żądań odwołujących się. W interesie samych osadników leży, aby nadsyłać odwołania do Okręgowego Urzędu Ziemskiego we właściwym terminie przewidzianym, w końcu- wem ustępie orzeczenia z art. 61 i aby te odwołania były rzeczowo i ściśle uzasadnione.

Zwalczajmy bezrobocie wśród rzemiosła

1565 fachowców na Pomorzu bez pracy

Celem zwalczania bezrobocia Izba Rzemieśnicza wydała szereg komunikatów i okólników do samodzielnego rzemiosła na Pomorzu w kierunku przyjęcia komitetem bezrobocia z pomocą, bądź to finansowo — bądź też przez przyjęcie bezrobotnych do pracy, a w szczególności niezwalniania w obecnym czasie pracowników mimo braku dla nich dostatecznego zatrudnienia.

Obecnie według statystycznych danych pozostaje na Pomorzu bez zajęcia 1565 fachowców rzemieślniczych różnych grup zawodowych.

Zatrudnienie tych bezrobotnych, a dalej utrzymanie obecnie zatrudnionych, zależne jest od Szan. Obywatelstwa danej miejscowości, a mianowicie:

Z chwila, gdy obywatelstwo nie będzie dopomagało samodzielnemu rzemiosłu przez kierowanie zamówień itp., rzemiosło nie będzie mogło sprostać swemu obywatelskiemu zadaniu i zatrudniać ludzi, dla których nie ma żadnej pracy.

Apelujemy i prosimy usilnie tak władze, samorządy, korporacje, właściciele nieruchomości oraz całe obywatelstwo, aby swe zamówienia chociażby najdrobniejsze oraz reparacje kierowali do samodzielnich warsztatów rzemieślniczych, które zatrudniają fachowców i dają pełną gwarancję za wykonane prace, placą po zatem regularnie podatki, a temsamem przyczyniają się do zwalczania kryzysu gospodarczego i bezrobocia.

Kto nie kieruje swych zamówień, reparacji itp. zleceń do samodzielnich warsztatów rze-

mieślniczych, tylko popiera fuszerów, którzy swój cały warsztat pracy noszą w jednej teczce pod ręką — ten nietylko że nie ma żadnej gwarancji należytego wykonania prac, lecz przyczynia się do pogłębienia kryzysu gospodarczego i zwiększenia bezrobocia.

Fuszerstwo, które obecnie coraz to więcej się rozpanosza, czerpie z funduszu bezrobocia, chodzi od domu do domu — odbiera legalnie istniejącym warształom prace, nie płaci żadnych podatków na rzecz państwa lub samorządów i nie daje żadnej gwarancji za wykonane prace.

Zatem w interesie własnym i ogólnego dobra prosimy kierować wszelkie prace do samodzielnich warsztatów rzemieślniczych.

Izba Rzemieśnicza w Grudziądzu:

Prezydent: Syndyk:

(—) P. Jakubowski. (—) Fr. Biszoff.

22 odznaczonych medalem za ratowanie ginących

Dowiadujemy się, że medalem „Za ratowanie ginących” odznaczeni zostali: saperzy i monterzy mostów Mieczysław Zubko, Jan Antoni Bienioszek, Wacław Tuszyński i Edward Dębowski — za wyratowanie tonącej kobiety, dwóch mężczyzn i dziecka w czasie katastrofy motorowej łodzi na Niciunie; Bronisław Bielaszka strzelec 75 p. p. w Rybniku — za wyratowanie tonącej kobiety i dwóch mężczyzn; Tomasz Jakób Kurasiewicz ul. 22 p. ul. w Brodach — za wyratowanie tonącego kolegi; Ludwik Racek pionier 4 szw. pion. w Poznaniu — za wyratowanie tonącego ulana; strzelec 75 p. p. w Rybniku Alfons Bajoczek, Maciej Chudy i Józef Kocjan — za wyratowanie trojga tonących ludzi; Piotr Frelek podoficer 10 p. p. w Łowiczu — za wyratowanie dwojga dzieci, kolegi i sprzętów z pływających domów; Kazimierz Piechowiak kapr. 3 szw. pion. w Poznaniu za wyratowanie kilkunastu

tonących ludzi i koni; Emil Dzwonka plut. 19. p. p. w Łowiczu — za narażenie życia przy ratowaniu dzieci i mienia podczas pożaru tego miasta; Zbigniew Przybylski podchor. rez. — za wyratowanie tonącego ulana; Bolesław Libudziec st. szw. 3 p. lot. w Poznaniu — za wyratowanie lotnika z pływającego samolotu; Józef Adamezyk strzel. 75 p. p. — za wyratowanie trzech tonących osób; Julian Filipowicz plut. 51 p. p. — za wyratowanie tonącego kolegi podczas zawodów pływackich; Kazimierz Żywiec podchor. rez. za wyratowanie tonącego kolegi; Leon Mareniak st. szw. 3 szw. pion. w Poznaniu — za wyratowanie tonącego kolegi; Piotr Zieliński podofic. — za wyratowanie kobiety i udział w gaszeniu pożaru w mydlarni; s. p. Heronim Pianowski kpt. 65 p. p. w Grudziądzu za akcję ratowania dwóch tonących kobiet, podczas której sam utonął; Stanisław Gadomski majster wojskowy w Grudziądzu, za wyratowanie dwóch tonących żołnierzy; Tomasz Adamski por. lotn. w Bydgoszczy — za wyratowanie tonącej kobiety z morza.

Z żałobnej karty

Nad świeżą mogiłą śp. dr. Franciszka Panka

W piękny zimowy poranek złożono na cmentarzu w Wejherowie ciało śp. dra Franciszka Panka na wieczny spoczynek.

Pogrzeb poprzedziła uroczysta eksportacja zwłok do kościoła farnego dnia poprzedniego i modły żałobne w ub. czwartek.

Okolo godz. 10.30 wyruszył z kościoła w kierunku cmentarza kondukt, który zajął niemal pół kilometra wszystkie organizacje, związki i towarzystwa ze sztafardami, a wśród nich poczet sztafardowy korporacji Politechniki Gdańskiej „Rosevia”, której śp. Zmarły był filistrem, wszystkie szkoły miejscowe, delegacja Towarzystwa Lekarzy Północnego Pomorza, całe Starostwo, Wydział powiatowy, Magistrat, Rada Miejska, wreszcie dwie orkiestry strażacka i gimnazjalna oraz chór męski „Harmonja”.

Żałobny kondukt prowadziło czternastu księży z ks. dziekanem Rozczynialskim. Za kawataniem na którym spoczywała trumna opasana żółto-biało-brązową wstęgą korporacji „Rosevia!” postępowała najbliższa rodzina i flana obywateli.

Posypały się grudki kaszubskiej ziemi na trumnę kryjącą zwłoki tego, który tę ziemię tak ukochał. Świcy grób okryły dziesiątki wienców.

Śp. dr. Panek urodził się dn. 31. 8. 1858 r. w Lidzbarku na Pomorzu. Do gimnazjum uczęszczał w Nowemście i Chojnicach, gdzie złożył maturę w 1879 r. Medycynę studiował od 1880 do 1885 r. Brał czynny udział w pracach Bratniej Pomocy. Jako lekarz praktykował z początku w Kartuzach, a od roku 1888 w Wejherowie. Tu też uzyskał tytuł Rady Sanitarnej. Był naczelnym lekarzem szpitala a podczas wojny światowej pełnił służbę jako lekarz w szarych majora. Ś. p. dr. Panek był odznaczony orderem Papieskim św. Sylwestra. W odrodzonej Polsce w pierwszych czasach był przewodniczącym Rady Miejskiej. Otrzymał krzyż kawalerski orderu Polonia Restituta a ponadto tytuł honorowego obywatela m. Wejherowa. Był członkiem Rady Ludowej, w r. 1919 organizował Czerwony Krzyż. Przez dziesięć lat zgórą piastował urząd lekarza powiatowego powiatu morskiego do r. 1930, a ostatnio długie lata był naczelnym lekarzem Kasy Chorych na okręg pow. morskiego.

Na wszystkich stanowiskach jakie zajmował umiał wysoko dźwiznąć sztafardę godności swego szlachetnego zawodu, pełen poczucia odpowiedzialności, jaką wkładało nań zawodowe stanowisko, niósł swą wiedzę ku ulżeniu cierpień ludzkości, szedł przez życie wytkniętym przez przodków szlakiem, a gwiazdą przewodnią jego działalności była zawsze miłość ojczyzny i ukochanie współbraci.

Zmarł pozostawiając w głębokim żalu wszystkich tych, których dusze są zdolne odczuwać — kochać i cierpieć.

Niech odpoczywa w pokoju!

Dom ten przy Kohlenmarkt największy
DOM TOWAROWY
w Gdańsku

otwarty jest jutro,
w niedzielę,
od godziny 1-ej do 6-ej

Nasz olbrzymi wybór!
Nasze tanie ceny!

pomogą Wam także małymi kwotami wywołać na święta wielką radość. **Przyjdźcie do nas i obejrzyjcie sobie bez przymusu kupna to, co wam oferujemy.**

Greymann

Programu radiowe

Niedziela, dnia 20 grudnia 1931 r.

Warszawa. 9.30 Cicha msza z Katedry wileńskiej; 10.15-11.55 Bach. Msza h-moll z płyt gramof.; 11.58-12.05 Sygnał czasu z Warsz. Obs. Astr., hejnał krak.; 12.10 Urzęd. Kom. Państw. Inst. Met.; 12.15 Poranek symf. z Filh. Warsz. zorganiz. przez Wydz. Ośw. i Kult. Magistratu m. st. Warsz. wespół z Dyr. Konc. Symf. Wyk.: Ork. filh. pod dyr. Br. Wolfstala i C. Wolmanówna (fort.); 14.00 „Pogadanka dla gospodyń wiejskich — dialog o drobiu”, wygl. p. M. Karczewska i p. Z. Koterowa z Dąbrowicy; 14.25 Płyty gramof. Melodje ludowe; 14.40 „Nawozy azotowe”, wygl. prof. J. Mikulowski-Pomorski; 15.00-15.55 Muzyka polska. Wyk.: R. Benzełowa (fort.), H. Merkel (bas) i L. Urstein (akomp.); 15.55-16.20 Program dla dzieci etar-czych: a) „Co się dzieje na świecie” — tygodn. radj. w oprac. J. Milewskiego, b) Opowiadanie W. Woytowicz-Grabieńskiej p. t. „O aniołku,

który się uśmiechnął”; 16.20 Płyty gramof. Drobne utwory w wyk. oktetu Squire’a; 16.40 „Żelazo i stal największe bogactwo świata”, wygl. inż. Z. Kacprowski; 16.55-17.15 Płyty gramof. Piosenki chóru Dana; 17.15 Feljeton p. t. „My a choinka” wygl. red. L. Chocilowski; 17.30 „Wiad. przyjemne i pożyte”; 17.45-19.00 Koncert popołudn. Wyk. Reprezent. Ork. P. P. m. st. Warszawy pod dyr. A. Sielskiego, L. Rudkiewicz (wioloncz.) i L. Urstein (akomp.); W przerwie kom. Zw. Pracown. Gmin Wiejsk.; 19.00 Rozmaitości; 19.25 Płyty gramof. Piosenki Ordonówny; 19.45 Sluchowisko z Wilna; 20.15-21.55 Koncert popul. Wyk.: Ork. P. R. pod dyr. J. Ozimińskiego, Z. Żmigród-Fedyczkowska (sopr.) i L. Urstein (akomp.); 21.55 Kwadrans literacki. — Fragment z pow. „Szyb S Nr. 4” J. Kossowskiego p. t. „Czarodziejska wróżka”; 22.10 Muzyka klawesynowa w wyk. M. Trombini-Kazuro; 22.40 Urz. kom. Państw. Inst. Met. i komun. policyjny; 22.45 Wiadomości sportowe; 23.00-24.00 Muzyka lekka i tan,

12.15 Warszawa. Poranek symfoniczny z Filharm. Warszawskiej.
16.20 Katowice. Recital skrzypc. prof. Alfreda Schenker’a.
18.40 Poznań. Koncert popołudniowy.
18.45 Lwów. II Audycja Strzelecka.
19.15 Kraków. „Gwara podhalańska u Tejmajera i Orkana”, wygl. dr. M. Małecki.
19.45 Wilno. Sluchowisko „Niesamowity gość”, wg. Et. A. Hoffmanna.
20.30 Poznań. Pieśni polskie w wyk. chóru „Echo” pod batutą prof. Feliksa Nowowiejskiego.
21.00 Poznań. Recital fort. Romana Mirowskiego.

Poniedziałek, dnia 21 grudnia 1931 r.:

Warszawa. 11.45 Przegląd prasy kraj. PAT 11.58 Sygnał czasu z Warsz. Obs. Astr., hejnał krak.; 12.10 Muzyka z płyt gramof.; 13.10 Urz. kom. Państw. Inst. Met.; 13.15 Komunikat gospodarczy; 13.40 Pogadanka roln. p. t. „Choroby drobiu i ich zwalczanie”, wygl. dr. Markowski; 13.55 Pogadanka rolnicza p. t. „Rola kobiety w gospodarstwie”, wygl. p. M. Karczewska; 14.00 Muzyka ludowa z płyt gramof.; 14.15 Pogadanka roln. p. t. „Dzieci na wsi”; 14.30 Zakończenie drugiego kursu — uwagi; 14.50 Płyty gramof. Beethoven: Sonata na forte i wioloncz. w wyk. Salmonda i Rumszyskiego; 15.15 Przegląd komunikacyjny; 15.25 „Wydawnictwa gwiazdkowe” — omówi prof. H. Mościcki; 15.45 Giełda pien. i kom. Centr. Bure Hydrgr. dla żeglugi i rybaków; 15.50 Płyty gramof. Muzyka lekka; 16.20 Francuski kurs element. Lektor L. Roquigny; 16.40 Płyty gramof. Arje w wyk. G. Thilla, Feraldy i Macormic; 17.10 Odczyt z Wilna; 17.35 Muzyka lekka z kawiarni Gastronomia. Ork. pod kier. J. Zucka i H. Pewznera; 18.50 Rozmaitości; 19.15 „Wiadomości bieżące rolnicze”, wygl. p. J. Platek; 19.30 Płyty gramof. Utwory skrzypc. w wyk. Rene Benedetti’ego; 19.45 Prasowy Dziennik Radiowy; 20.00 Feljeton muzyczny p. t. „Kompozytor przy palecie orkiestralnej” — wygl. p. M. Kondracki; 20.15 „Zuz”, operetka w 3 aktach Aladara Renyi w reżyserii radiofon. M. Makowieckiej. Premjera. Obsada: Zuz — J. Zwidyrowna, Rosetti — Gieraltowska, Stefan — A. Wasiel, Hrabina Szigetvary — Br. Nietyksza, Rożek, dyr. teatru — T. Frenkiel i in. Kapelmistrz — W. Eiszek; 22.15 Feljeton p. t. „Tajemnica Grety Garbo”, wygl. p. W. Frenkiel; 22.30 Dodatek do Pras. Dz. Radj.; 22.35 Urz. kom. Państw. Inst. Met. i kom. policyjny; 22.40 Wiadomości sportowe; 22.45-24.00 Muzyka lekka i tan.
17.10 Wilno. „Atlantyda-Europa”, wygl. prof. Marjan Zdziechowski.
17.35 Poznań. Koncert kompozytorski Michała Swierzyńskiego.
19.10 Kraków. „Boże Narodzenie — święto narciarskie”, wygl. dr. Henryk Szankowski.
19.25 Lwów. Pieśni i ballady w wyk. Włodz. Prokopowicza.
22.45 Lwów. Recital fortep. Jakóba Berenżpna.

Czy wiecie że...

— Garderoba kompletna rasowego pieska wyltwornej damy amerykańskiej składa się z kilkudziesięciu przedmiotów wartości ogólnej około 500 dolarów.

— Liczba studentek na uniwersytecie w Helsingoście (Finlandja) stale wzrasta i wynosi już teraz 2,460 na 6,200 ogółu studentów — co czyni 39,6 procent

KRONIKA

niedziela
20
grudnia

TORUN

Kalendarzyk rzym.-kat.

Sobota Nemezsusa

Niedziela Teofila

Repertuar Teatru Miejskiego:

Sobota, 19. 12. godz. 20 „Płowce”.
Niedziela, 20. 12. godz. 16. „Czerwony Kapturek”.
Niedziela, 20. 12. godz. 20 „Płowce”.

Repertuar kin:

„Palace”: „Dzika Orchidea” z Gretą Garbo.
Światowid: „Przeżycie jednej nocy”.
Lux ul. Strumykowa „Tajemnicza śmierć”.
Mars, ul. Warszawska „Zdradzieckie światła”.

Corso, Rynek Nowom. — „Arka Noego” (dźwiękowa).

Kristel — wyświetla w dalszym ciągu dźwiękowiec na tle komedji B. Buchbindera p. t. „On i jego siostra”. W rolach głównych Vlasta Burian i Anny Ondra. Jako nadprogram najnowszy dodatek Foxa, oraz groteska rysunkowa.

MARS

Kinoteatr dźwiękowy
ul. Warszawska

Emocjonująca Premiera!

Zdradzieckie światła

Potężny dramat z życia kolejarzy.
W rolach gł. LOUIS WOHLHEIM,
JOAN ARTHUR, Robert Armstrong.
Nadto: Doskonały nadprogram.

Początek seansów o godz. 17.15 19-tej i 21-tej,
w niedzielę od 15.15. Ceny miejsc od 1.70—0.30

Czysty dochód przeznaczony na dalszą budowę

„DOMU ŻOŁNIERZA”

Wszyscy na koncert harcerski!

Przypominamy, że dziś w sobotę, punktualnie o godz. 8-jej w auli Gimn. Męskiego im. Kopernika odbędzie się zapowiadany przez nas kilkakrotnie koncert na dochód kolonii harcerskich.

Niezwykle sympatyczny ten cel pociągnie niewątpliwie jaknajszersze koła sympatyków naszej młodzieży, tembardziej, że program koncertu jest bardzo urozmaicony, a biorą w nim udział wybitne siły artystyczne naszego miasta.

Ognisko harcerskie

Piękny zwyczaj harcerzy polskich palenia ognisk w czasie przyjacielskich gawęd i harców skautowych, pielęgnują drużyny toruńskie i w okresie zimowym.

W nadchodzącą niedzielę zapali ognisko dla całego hufca harcerskiego w gmachu seminarjum nauczycielskiego 4-ta dzielnica toruńska.

Program ogniska opracował bardzo starannie prof. Kowalski.

Hokej w Toruniu

W dniu 17 bm. pod przewodnictwem p. Jankowskiego odbyło się drugie informacyjne zebranie członków TKS i TKLT oraz sympatyków, na którym wybrano tymczasowy zarząd, złożony z 4 osób, którym też powierzono opracowanie statutu.

Wobec braku własnego terenu, na którym mogłyby się odbywać treningi i zawody, członkowie wydzierżawiają ślizgawkę od TKLT, płacąc względnie dużą kwotę za dzierżawę i dlatego polecono zarządowi wyjście z tej trudnej sytuacji — o wstawanie się odpowiednich miejsc na uprawianie treningów.

Kwestję nazwy nowopowstałego klubu pozostawiono do opracowania tymczasowemu Zarządowi. Składki ustalono: za czas od 1 października do 1 marca 5 zł. miesięcznie dla członków czynnych i 2 zł. miesięcznie dla sympatyków.

Walne konstytucyjne zebranie wszystkich członków i sympatyków odbędzie się w poniedziałek dn. 21 grudnia o godz. 20 w Dworze Artusa.

Najmilszym podarkiem gwiazdkowym jest bez wątpienia

Instrument muzyczny

Polecam:
skrzypce, gitary, mandoliny, balalajki, wiolonczelle, harmonijki ustne i do rozciągania
i wszelkie inne instrumenty

GRAMOFONY

i płyty, także gwiazdkowe w wielkim wyborze
Ceny bezkonkurencyjne. Obsługa fachowa.

Skład instrumentów muzycznych

S. Zuchowski (dawn. Goram)

Toruń, ul. Chelmińska 17 I. piętro

Najstarsza i największa firma na miejscu.

Nowe dary pod choinkę dla biednej dziatwy

Nasz turniej gwiazdkowy ofiarności obywatelskiej

Cykl nowych ofiarodawców rozpoczyna wspaniały dar p. Kopfa, właśc. firmy M. S. Leiser w Toruniu.

P. Kopf ofiarował pod drzewko dla najbiedniejszych dzieci: 3 pary ponczoch, 1 swetr, 4 kombinacje dziecięce wełniane, 1 parę majteczek ciepłych, 1 szalik, 8 sztuk flaneli na sukienki i 7 białych barkaników.

Dar p. Kopfa zapisaliśmy na konto nr. 59.

Na koncie nr. 60 figuruje dar firmy Młyn Lubicki w Toruniu, która zgłosiła wczoraj telefonicznie gotowość ofiarowania pewnej ilości maki jako dar pod choinkę dla biednej dziatwy.

Wczoraj odwiedził naszą redakcję

p. F. Kłopotcki, właśc. znanego sklepu delikatesów przy ul. Szerokiej 25 i złożył 15 zł. jako dar na gwiazdkę dla dzieci.

Dar p. Kłopotckiego zapisaliśmy na konto nr. 61.

Na koncie nr. 62 figuruje dar p. Jana Gacy, właśc. firmy W. Boetscher nast.

P. Jan Gaca złożył w redakcji naszego pisma jako dar na gwiazdkę dla biednej dziatwy 10. zł.

Kontem nr. 63 zamykamy dzisiaj wykaz ofiarodawców. Konto to przypadło p. Fr. Samulskiemu (ulica Warszawska), który złożył jako dar pod choinkę dla biednej dziatwy 6 zł.

Do dobrych serc waszych, kochani Czytelnicy, apelujemy w dalszym ciągu o nowe dary. Nie wątpimy, że znajdziemy jeszcze dalszych hojnych ofiarodawców, którzy dopomogą nam w całkowitym uwieńczeniu naszego dzieła, podyktowanego troską o byłych naszych maluczkich.

Urządzamy przy Waszej, kochani czytelnicy, pomocy gwiazdkę dla tych, co przymierają w ubóstwie, dla tych, co pozbawieni są opieki.

Zamiętnym tym maluczkiem, głodnym, zziębniętym, ich skromne marzenia w rzeczywistość — a uśmiech ich, ich łza radości, będą dla nas najlepszą podzięką.

Niebieski ptaszek w poirzasku

Hochszaplner na ławie oskarżonych

W więzieniu grudziądzkim, gdzie odbywał kilkuletnią karę za różne oszustwa, fałszerstwo pieniędzy i t. p., kolidujące z kodeksem karnym manipulacje, nauczył się wielu rzeczy, które w zawodzie złodziejskim zawsze się przydadzą.

Kiedy opuszczał mury więzienia zamówił sobie bilety wizytowe:

Mieczysław Baron Rodowicz.

Kiedy umieszczał bilet na drzwiach swego, luksusowo urządzonego mieszkania, uwierzył sam, że jest baronem. Jego pewność i duża inteligencja (nie mniej karta wizytowa) pomagały mu wybitnie w zawieraniu znajomości, które potrafił wykorzystać bardzo umiejętnie.

Pewnego wieczoru przedstawiono go właścicielowi jednej z tamtejszych restauracji, niejakiemu Ertlowi, który pełnił obowiązki sekretarza „Volksbundu”. Ertlowi wypowiedziano koncesję, Rodowicz powołując się na znajomości i stosunki z dygnitarzami, obiecał wyrobić Ertlowi koncesję. Wziął „grubszą” zaliczkę i pojechał do Warszawy. Z Warszawy telefonuje (umówiony szyfr) kupilem wino, proszę przesłać 2.500 zł. Ertel pieniądze posłał.

Takich transakcji było dużo, ale koncesja nie przychodziła. Wreszcie nabrał Ertel na 66 tys. zł. (zł w Grudziądzu jak prawdziwy baron).

Po nitce do kłębuszka, sprawa szantażu

wyszła na jaw, i Rodowicz znalazł się znów na ławie oskarżonych. W maju br. odbyła się rozprawa i nieprzewidyujący baron został sądzony na 5 lat więzienia.

Od wyroku tego wniósł odwołanie, na skutek czego odbyła się wczoraj ponowna rozprawa w Sądzie Apelacyjnym.

Trybunałowi przewodniczył wiceprezes S. A. Klauk, jako wotanci zasiadali sędziowie S. A. Halski i Kolarz oskarżał wicoprokurator S. A. Bienkowski.

Oskarżony na rozprawie opowiadał, iż we wrześniu ub. roku, umówił się z Ertlem, że spotkają się w krzakach przy firmie P.P.G., gdzie oskarżony obiecał dostarczyć Ertlowi czerpną księgę polityczną, za co miał mu Ertel zapłacić grubszą sumę. Książki tej Ertlowi nie dostarczył. Wówczas Ertel miał powiedzieć — „Książka, albo każe pana aresztować”, no i później został aresztowany. Rozprawę tę miała słyszeć rzekomo niejaką Rajmus, która w tym czasie leżała przypadkowo obok w krzakach, a której ksiądz, gdy była u spowiedzi po procesie Rodowicza, miał nakazać by o tej rozmowie napisała do prokuratury (opowieść tę Sąd zdaje się między bajki włożyć).

Po zakończeniu przewodu i po przemówieniu prokuratora, który wniósł o zatwierdzenie wyroku pierwszej instancji w całej rozciągłości, sąd postanowił ogłosić sentencję wyroku w sobotę.

Zawiedziona miłość powodem zamachu samobójczego

Wczoraj w godzinach popołudniowych zaalarmowano karetkę Pogotowia na ul. Mickiewicza, gdzie w domu nr. 128 targnęła się na swe życie niejaką Jadwiga S., przez wypicie większej ilości jodyny. Desperatkę odwieziono do lecznicy miejskiej. Stan jej nie budzi obaw. Powodem tego tragicznego kroku jest zawiedziona miłość.

Z miasta

— Otwarcie Wystawy Gwiazdkowej obrazów i rzeźb odbędzie się staraniem Konfraterni Artystów w niedzielę 20 bm. w salach Inspektora Armji przy Nowomiejskim Rynku o godzinie 13-jej.

Wystawa zapowiada się interesująco i zawierać będzie szereg prac olejnych, akwarelowych i rzeźb.

Artyści wnosząc wizję piękna w swoich pracach, przypominają się publiczności. Jej rzeczą będzie pięknie odpowiedzieć na to wezwanie i przyjść i zabrać na własność dzieła, które najbardziej do duszy i serca przemówią.

— Posiedzenie Izby Wojewódzkiej. Dziś w sobotę odbędzie się posiedzenie Izby Wojewódzkiej, na którym rozpatrzonych zostanie około 100 spraw z dziedziny samorządu terytorjalnego oraz z dziedziny administracji ogólnej.

— Gwiazdka dla dzieci kolejowego przedszkola. Z inicjatywy i przy poparciu Dyrekcji Kolei Państw. w Gdańsku odbędzie się w nadchodzącą niedzielę o godz. 16-jej w świetlicy K. P. W. Toruń—Przedmieście (Dworzec) gwiazdka dla dzieci kolejowego przedszkola węzła toruńskiego, urządzona przez Komitet Opieki Rodzicielskiej i Zarząd Przedszkola.

— Zawody hokeja na lodzie. W niedzielę, dnia 20 grudnia b.r. o godz. 11-jej odbędzie się na ślizgawce T. K. L. T. przy ul. Moniuszki I zawody hokeja na lodzie pomiędzy TKS—Repr. B Kl. TKS. wstąpią w nich najsilniejszym składzie.

— Gwiazdka dla dziatwy strzeleckiej. Kierownictwo Grodzkie Związku Strzeleckiego za wiadomiami, że dzięki wysiłkom Oddziału Z. S. zostanie urządzona gwiazdka dla dziatwy najbiedniejszych członków Związku Strzeleckiego. Bliższe dane poda Zarząd Żeńskiego Z. S. we właściwym czasie na łamach prasy.

— Życie współczesne bezrobotnych. Komitet bezrobotnych fizycznych i umysłowych m. Torunia urządzi w niedzielę 20. bm. przedstawienie amatorskie w małej sali „Wenecja”.

Odegrana zostanie 3-aktowa sztuka p. t. „Życie współczesne bezrobotnych”. — Na program przedstawienia składają się ponadto 2 komedje „W sądzie” i „Chrapanie z rozkazu” Początek przedstawienia popołudniowego o godz. 15.30, wieczornego 19-ta. Ceny na wieczorne przedstawienie od 0.50 zł. do 1 zł. — na popołudniowe 0.20 zł.

— Nie wiecie dnia ani godziny. Wczoraj w godzinach popołudniowych zasłabł nagle w tramwaju, kursującym na linii Ratusz—Mokre niejaki M. Dumerowicz, zamieszkały przy ul. Kościuszki 86. Zawiezana karetka pogotowia odwoziła go do szpitala, gdzie, mimo natchmiastowej pomocy, zmarł. Śmierć nastąpiła wskutek udaru serca.

— Zgony. Dnia 18. 12. 1931 zmarli: Michał Durmowicz ur. 4. 9. 1857, Ingeborg Rademacher ur. 17. 10. 1931.

Z teatru

— „Płowce”. — Dziś w sobotę, dnia 19 bm. o godz. 16-jej specjalne przedstawienie dla młodzieży szkolnej po cenach najniższych (od 0.30 do 1.50 zł.), które wypełni wspaniałe widowisko p. t. „Płowce”, przedstawiające w barwnym skrócie scenicznym dzieje bohaterkich zmagania Władysława Łokietka z Krzyżakami.

— Bajki dla dzieci. W niedzielę, dnia 20 bm. o godz. 16-jej specjalne przedstawienie dla dzieci po cenach najniższych. Dane będą dwie prześliczne baśnie Or-Ota „Czerwony Kapturek” i „Zabi Król” w znakomitej interpretacji aktorskiej pp. Mirskiej-Zarembiny, Królikowskiej, Cedzyńskiej, Cornebisa, Hańczy i innych.

STRUMYKOWA 3

LUX

Morderstwo
w Londynie, w Nicei,
w San Remo

Kino dźwiękowe Najsympatyczniejsza policja

tajna Londynu Scotland Yard szuka zbrodniarza. Odnajduje go słynny detektyw chiński CHARLI CHAN w filmie

Tajemnicza śmierć (Trzy strzały)

100 proc. dźwięk. kryminalno-detektyw. Emocja! Napiecie! Fascynująca intryga!

Nadprogram!

Uwaga! Gwiazdka dla P. T. Publiczności. Na okres przedświąteczny

cenę 20% zniżki

loża 1.0, l. m. 80 gr. II. m. 50 gr.

Początek o godzinie 5-tej, 7-mej i 9-tej. 2584

Na ringu

Mecz bokserki „Polonia” Warszawa — „Gryf”

W niedzielę, dnia 20 grudnia 1931 r. w sali „Dworu Artusa” o godz. 19-tej odbędzie się ciekawy mecz bokserki „Polonia” Warszawa — „Gryf” Toruń.

Zawody zapowiadają się bardzo interesująco, Polonia, drużynowy mistrz Warszawy, wystąpi z takimi asami jak: Kazimierski mistrz Warszawy i wicemistrz Polski wagi muszej; Goss, mistrz Warszawy, wagi piórkowej; Wolski II, mistrz Warszawy wagi półśredniej; Mirzowski, wagi półciężkiej, który spotka się na ringu z Łompiesiem „Gryf”.

Ogółem odbędzie się 7 walk międzymiastowych.

Ruch towarzyski

— Związek Niższych Funkcyj. Państw. Koło w Toruniu. Walne zgromadzenie dnia 20 b. m. (w niedzielę) o godz. 16-tej w lokalu p. Pawlikowskiego, ul. Chelmińska 11. Obecność wszystkich członków jest pożądana.

— Towarzystwo uczeni kupieckich w Toruniu. W poniedziałek t. j. dnia 21. grudnia br. o godz. 20.30 odbędzie się w sali Tow. Kupców Chrześc. przy ul. Żeglarskiej nr. 1 wejście z ul. Bankowej, tradycyjny „Wieczór Wigilijny”. Towarzystwa uczeni kupieckich, na który Szan. Kolegów oraz sympatyków zaprasza: Goście mile widziani. Zarząd.

— Związek Pracowników Kupieckich. — W niedzielę dn. 20 bm. o godz. 20-jej obchód wigilijny w sali Książęcej Dworu Artusa. Dla wspólnego obdarowania każdy członek oddaje przy wejściu paczkę. Uprasza się o liczne wnieście udziału. Zarząd.

— Stow. Młodzieży Polskiej Katol. Toruń. Mokre. Dziś t. j. w sobotę, dnia 19 grudnia br. o godzinie 18.30 wieczorem odbędzie się w „Ognisku” na Mokrem zebranie 5 zastępu. Przybycie wszystkich członków obowiązkowe.

— Bractwo Czeladzi Piekarskiej. Zebranie w sobotę, dnia 19 grudnia o godz. 19-tej w lokalu „Gospoda”, ul. Sukiennicza. Uprasza się o przyniesienie książek członkowskich.

Na białym czworoboku

Kino „Światowid”

„Przeżycie jednej nocy”

Romantyczny arystokrata ginie z ręki kochanki. Podejrzanie pada na niewinną żonę, która została skazana na straszliwe wygnanie na Djabelskie Wyspy. Ostatnią noc wolności spędza w lokalach rozrywkowych, gdzie pozna je pięknego Igo Szyma.

W końcu wszystko się wyjaśnia szczęśliwie i młodzi żeglują wspólnie ku wyspie Szczęśliwości zamiast na Djabelską. Niektóre sceny zbyt rozwekle i nienaturalne, zwłaszcza tragiczna kłótnia małżonków w czasie której piękna Mercella Albani rozsiada się w dramatycznej pozie coraz to na innej kanapie. (zm.)

Za duszę śp. z Kochanowiczów
dr. Anieli Bogusławskiej

odbędzie się
nabożeństwo żałobne
dnia 21-go grudnia r. b. o godzinie 8.30 w kościele garnizonowym, na które zapraszają przyjaciele, kolegów i znajomych
maż, siołkowie i matka.
3127

Dom

Sprzedam, 27 ubikacyj mieszkalnych cena 13,000 — Toruń Wielkie Garbary 3 miesz. I.

Zgubiona

legitymację tymczasową wstawioną przez Komisariat Generalny w Gdańsku na nazwisko Jakób Taboriski 789 unieważniam.

Polecamy:

Gwiazdory, Pierniki, Czekolady, Bonbonierki.

„LUKULLUS“

Fabryka cukrów i czekolady — Bydgoszcz
FILJE: Poznań, Inowrocław, Grudziądz, Chełmno, Tczew, Chojnice, Starogard i Gdynia. 3043

Najlepszym
podarkiem gwiazdkowym

jest

Aparat elektryczny!

Miejskie Zakłady
Elektryczne w Gdyni

posiadają wielki wybór sprzętu elektr. jak żelazka, czajniki, kucharki, piecyki, samowary, poduszki, lampy i t. p.

Warunki spłaty b. dogodne.

W niedzielę dnia 20. XII. wystawa i sklep na I piętrze gmachu M. Z. E. otwarte od godziny 13-ej do godziny 19-ej.

Bajecznie tania oferta gwiazdkowa!!!

WINA

Z BECZKI		
Wino czerwone do grogu	za litr.	Gld. 1,70
Austr. wino słodkie	" "	1,80
Tarragona	" "	1,90
Malaga	" "	2,10
Sherry	" "	2,30

BIALE WINO BORDEAUX		
Vin blanc	za but.	Gld. 1,70
Graves superieur	" "	2,10

CZERWONE WINO BORDEAUX		
Wino czerwone do grogu	za but.	Gld. 1,40
Cotes du Rhone	" "	1,80
Duhart Milon	" "	2,40

WINA DO BOLI		
Plattensee Riesling	za but.	Gld. 1,40
Obermoseler	" "	1,80

SŁODKIE WINA DESEROWE		
Wino muszkatołowe	za but.	Gld. 1,90
Samos	" "	2,—
Wermut	" "	2,40
Lacrimae Christi	" "	2,50

SPIRYTUALJE

Wypalanka	za but.	Gld. 3,25
Wypalanka w litykach	" "	3,60
Rum Jamaika	" "	3,50
Likiery	za 1/2 but. od Gld.	1,90 pocz.
Aquavit	za litr.	Gld. 3,—
Machandel	" "	3,—

Oprócz tego prowadzimy wszelkie specjalności w likierach.

Woythaler

Gdańsk Wrzeszcz
Hundegasse 15 Hauptstrasse 121

Kto szuka podarku gwiazdkowego
Niech spieszy do Kałamajskiego

Buty myśliwskie Fisharmonjum

27 sprzedam okazynie Toruń Mostowa 20 Czerwiński. 3223
koncertowe, nowe 6 1/2 rzedowe sprzedam. Władysławski, Toruń Żeglarska 13.

Pocztówki

świąteczne 378
noworoczne
piękne i tanie, wielki wybór poleca

Władysław Kulerski
Grudziądz, Pańska 19

PRAKTYCZNE PODARKI GWIAZDKOWE!

Modne torebki damskie, teczki do akt i tornistry szkolne. Portfele, portmonetki, walizki ręczne i walizki do podróży w wielkim wyborze.

CENY nadzwyczaj PRZYSTĘPNE.

SPECJALNY INTERES DLA WYRUBÓW SKÓRZANYCH

H. LEMBERG, GDAŃSK
Gr Wollwebergasse 8.
Pfefferstadt 56.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W środę dnia 23. 12. 31 r. sprzedawac będę w drodze przetargu przymusowego więcej dajacemu za nacychmiastowa gotówkę w Śniakocinie powiat Grudziądz u p. Morczyńskiego o godz. 10-tej; 2 powózki, 1 krowę, 1 młoczkę. W Wielkim Welczu powiat Grudziądz u p. Gronka o godz. 11,30: 1 kanapę, 3 krzesła, 1 regał skladowy. W Wielkim Welczu u p. Sieplńskiego o godz. 12,30: 1 wirówkę.

Zieloniewicz, komornik sądowy w Grudziądzu.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W środę dnia 23 grudnia 1931 r. sprzedawac będę w drodze przetargu przymusowego najwięcej dajacemu za gotówkę w Rogoźnie wieś: jeden obraz, zegar, 3 świno, 15 kur, 7 kaczek, krowa; zbiórka licytantów o godz. 10-tej przed oberżą p. Ziętarskiego; o godz. 12 w Gubinach u p. Rempla; 16 sztuk warchlaków, maciora i 3 jałówki; o godz. 13-tej w Jamach u p. Koraszewskiego; 2 maciory i 1 tucznik.

Kowalski, komornik sądowy w Grudziądzu.

Latarnie orientacyjne

według przepisów tutejsz. Magistratu dostarcza włącznie z zainstalowaniem

F. Maciejewski

Zakłady Elektrotechniczne
Telefon 816 Grudziądz Mickiewicza 4

Zegary do automatycznego włączenia i wyłączenia powyższych latarni po niskich cenach! Prosimy zażądać kosztorysu!

Sprzedaz Gwiazdkowa
materiałów

na płaszcze, ubrania, smokingi, spodnie i t. d. do 24 grudnia.

po cenach własnych kosztów

Gustaw Molenda i Syn
Grudziądz, Toruńska 21 Telefon 468
Własna fabryka sukna w Bielsku.

Miejsce spotkań dla przyjezdnych

RESTAURACJA
GRUDZIĄDZ

Plac 23 Stycznia 19 — Telef. 733

Obiady z 3 dań i z... Gorące potrawy oraz napoje wszelkiego gatunku o każdej porze dnia. Lokal obok przystanku tramw. 5 min. od dworca.

Kolacja à la carte już od 60 gr. począwszy 827a

własc.: Józef Grzeszkowiak

Miejsce spotkań dla przyjezdnych

Tania sprzedaż gwiazdkowa!!!

Szan. Klienteli polecam
tanie i praktyczne podarki

jak: torebki damskie, manicury, kasety toaletowe, parasole, teki, portfele, perłowne, wody kolońskie, rozpylacze...
Specjalnie zniżone ceny na stroje choinkowe.
Ceny bezkonkurencyjne! 10% rabatu!

A. WILEWSKI, Grudziądz
Toruńska 5. 376

PRZETARG PRZYMUSOWY.

We wtorek dnia 22. 12. br. o godzinie 10-tej sprzedawac będę za gotówkę więcej dajacemu w Świętem: 3 stogi pszenicy, okolo 700 ctr.; o godz. 12 w Szonowie stucer amerykański, 1 stucer mały, 3 teszyngi, 2 strzelby i binokiel myśliwski. Zbiórka reflektantów przed oberżą w Szonowie.

Dobrzański, komornik sądowy w Grudziądzu.

Franciszek Giziński - mistrz rzeźniczy
Gdańsk, Breitgasse 2.

786 poleca na gwiazdkę
doskonały wyrób polskiej kielbasy i inne wyroby mięsne, polecając się Szanownym rodakom.

Szkoła tańców

Werny rozpoczyna nowy kurs 16 grudnia. Żeglarska 10 I. p. Toruń.

Winogrona mandarynki figi, daktyle orzechy najtaniej

Fr. Kłopotki
Toruń Szeroka 25, tel. 50. 3022

Zanim

kupisz nowe, zajdź do „Okazjopolu“ obejrzeć używane jadalnie sypialnie, pojedyncze meble jak łózka, stoły, szafy, lustra, rowery, maszyny do szycia, patelnie, siodła oliejskie przeprosowe, elektroluxy do odkurzenia, futra męskie i damskie jaknowe, płaszcze, ubrania, obuwie, powózka parokonna, sortownicze do kaszy, teodolit uniwersalny, opalograf oraz wszelkie używane rzeczy za bezcen.

„Okazjopol“

Grudziądz, Plac 33 Stycznia 28 (dawny nr. 14 w podwórzu).

Okazja!

Sprzedaje korzystnie: Maszyny do pisania, serwis czeski, zestawy stołowe (12 osób), magiel domowy, zegary, sypialki komplet., aparat do spujania, w rowki do mleka obuwie męskie, damskie i dziecięce, szafy orzechowe, sosnowe, łózka, mebl. i żelazne, rowery, maszyny do szycia i wiele innych rzeczy.

sklep Okazi,ny
Grudziądz 3112
ul. Narutowicza nr. 15

Uwaga!

Taksówki tania przez telefon 494 lub 91 w dzień i noc firma L.P.).SKI, Kałamajska 2. Grudziądz. 3111

Z BYDGOSZCZY

Niniejszem mam zaszczyt Szan. Publiczność uwiadomić, że w sobotę, dnia 19 b. m. otwieram w Bydgoszczy przy ul. Gdańskiej nr. 5 w domu drogerji „Pod Łabędziem“

CUKIERNIĘ i PIEKARNIĘ

pod firmą R. STENZEL

Telefon 343.

Staraniem mojem będzie Szan. Klientelę obsłużyć świeżem i smacznem pieczywem wszelkiego rodzaju i wyborną kawą tak, aby móc łaskawie okazane mi zaufanie jak dotąd tak i nadal podtrzymać.

Zapewniając z góry skora i staranną obsługę Szan. Klienteli, uprzejmie proszę o łaskawe poparcie mego nowego przedsięwzięcia i kreślę

z poważaniem

R. Stenzel właśc. K. Stenzel
mistrz cukierniowy.

704

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 19. 12. 31 r. o godz. 1-szej w poł. sprzedam przy ul. Kordeckiego 15 najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą; umywalkę z płytą marmurową i lustrem, 2 nocne stoliki i szafę do rzeczy.

Kłóskowski, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 19. 12. 31 r. o godz. 2-giej po poł. sprzedam przy ul. Św. Trójcy 4 najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą; dyktę, piłę taśmową i piłę do wycinania.

Kłóskowski, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W poniedziałek dnia 21 bm. sprzedawać będą najwięcej dającemu za gotówkę; przy ul. Toruńskiej 61 st. nr. o godz. 12-tej ca 150 kg. chodnika gumowego; przy ul. Kujawskiej 112 st. nr. o godz. 13 i pół: umywalkę z lustrem i płytą, płaszcz męski zimowy, 2 nocne stoliki, pierzynę z inletem i powłoką, ramę kuchenną; przy Weln. Rynku 4 st. nr. o godz. 14 i pół: pianino z fotelem, 2 kanapy, lustro tremo, bufet dębowy, 2 fotele, stół, etażerkę, 2 krzesła; przy Weln. Rynku 15 st. nr. o godz. 15 i pół: rower, lampę elektr. 4 płomieni, biurko z fotelem, stół, leżankę, lampę elektr., lustro z podstawką, dywan 2 i pół x 3 i pół m.; przy ul. Farniej 6 w moim biurze o godz. 16tej; 10 koszul trykot. męskich, 10 kaleson trykot. męsk., 15 żak. trykot. męsk., parę butów czarn. lak.

Walkiewicz, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 21 bm. o godz. 1-szej sprzedam przy ul. Sowińskiego 6c. st. nr. za natychmiastową zapłatą; jedno lustro ścienne, szafa do rzeczy.

Kucharz, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 21 grudnia br. o godz. 1,30 sprzedam za natychmiastową zapłatą przy ul. Bocianowo 15 st. nr.: radioaparat 3 lampkowy i stoliczek, kanapę, leżankę, bielizniarkę, szafę do rzeczy, szafkę fryzjerską, stół, lustro z podstawką fryzjerski, fotelik, jeden obraz.

Kucharz, komornik sądowy w Bydgoszczy.

FUTRA tego roku nadzwyczaj tanio

Największy wybór Eleganckie wykonanie Najmłodniejsze kolory znajdziesz u nas 2081

Warszawski Skład Futur pod kierownictwem Pani

BLAUSTEIN

BYDGOSZCZ Dworcowa 33 (14) Telefon 1098 Futra damskie z poszyciem od 100 zł. wzwyż.

Pierwszorządny

Węgiel, koks, brykiety hurtownie i detalicznie poleca

„ZNICZ“ właśc. Kominek i Chmista Bydgoszcz

Grunwaldzka 29-31 711 tel. 13-30.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 21 bm. o godz. 11-tej sprzedam przy ul. Bocianowo 4 st. nr. za natychmiastową zapłatą; kredens kuchenny, 3 stoły (1 duży 2 małe).

Kucharz, komornik sądowy w Bydgoszczy.

Obuwie na gwiazdkę

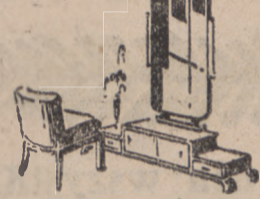
własnego i krajowego wyrobu wszelkiego rodzaju po cenach znacznie zniżonych sprzedaje

K. Gabrielewicz

Bydgoszcz, Plac Piastowski 15, dawniej 3 Przy zakupie gwiazdkowym udzielam 10% rabatu! Reperacje wykonuje się z najlepszego materiału po cenach dziennej. 2727

MEBLE

NAJKORZYŚCIEJ KUPIJE SIĘ

HECHLIŃSKI BYDGOSZCZ PODGÓRNAS TEL. 695.

Polecamy nasz bogato zaopatrzonej skład we wszystkie TOWARY ŻELAZNE, NARZĘDZIA

ORAZ SPRZĘTY KUCHENNE

F-a. JULJ. MUSOLFF

Tow. z ogr. poręką ul. Gdańska 7 BYDGOSZCZ Tel. 26 1650 1339

Poleca NA POST

świeże śledzie, s'eławki (szprotki) bydlęgi, wszelkiego rodzaju sery, śmietany, mleko i t. d.

SKŁAD SPOŻYWCZY

Bydgoszcz, Gdańska 99. 690

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 21 bm. o godz. 10,30 sprzedam przy ul. Marszałka Focha 15 n. nr. za natychmiastową zapłatą; biblioteka, biurko i fotel, stół okrągły, 4 krzesła, kanapa i 2 fotele gobelina.

Kucharz, komornik sądowy w Bydgoszczy.

Pod uwagę

P. T. Urzędników Państwowych Wojskowych i t. d.

Stosując się do wymogów obecnej chwili aby dać możność wszystkim sferom pomimo redukcji, obniżenia pensji i t. d. zaopatrzyć się we futra, obniżylśmy nasze ceny do niebywale niskiego poziomu:

Naprz. Skótki do obsady po 2,50 zł. skunksy prawdziwe po 15 zł. spody walaby-oposy po 54 zł. „prawdz. oposy 150 zł. Męskie futra po 150 zł. Damskie futra po 160 zł. i t. d.

„FUTERAL“ Bydgoszcz

Dworcowa 9 Tel. 308 Wykonujemy we własnej pracowni po cenach wyjątkowo tanich wszelkie reperacje i przeróbki. 1718

PIANINA

od zł 1.800 poczawszy poleca w pierwszorzędnem wykonaniu i w wielkim wyborze

Fabryka Pianin B. SOMMERFELD

Bydgoszcz Śniadeckich 2 Gdańska 27 Filje Grudziądz Grobłowo 4. Gdańsk, Hundegasse 112. 9506

Pianina

znanej jakości poleca na dogodnych warunkach spłaty

O. Majewski

fabr. pianin 2578 Bydgoszcz, ul. Dworcowa 7 Tel. 1892. Oferty na żądanie

Szanownym moim Gościom, Bywalcom i Sympatykom podaję do łaskawej wiadomości, że w sobotę dnia 19 bm. przenoszę mój zakład restauracyjny pod firmą

„GASTRONOMJA“

do własnych ubikacji na przeciwległy narożnik Bydgoszcz, Dworcowa 19 róg Dr. Emila Warmińskiego

Zapewniając uprzejmą i sumienną jak dotychczas obsługę, proszę nadal o łaskawe poparcie mego lokalu.

Z poważaniem

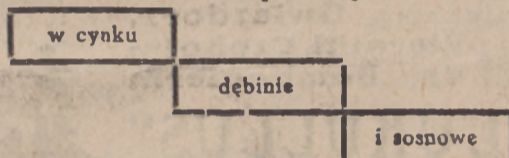
Heronim Katorski

Telefon 340 i 841 Telefon 340 i 841

P. T. Publiczności miasta Bydgoszczy i okolicy podajemy do łaskawej wiadomości, że z dniem dzisiejszym otwieramy przy ul. Długiej 54.

Zakład Pogrzebowy „Ceremonja“

Polecamy trumny:

od najtańszych do najlepszych po cenach bezkonkurencyjnych.

Podajemy się przewozu zwłok samochodem do wszystkich miejscowości i załatwiamy na życzenie wszelkie formalności w urzędach. Równocześnie stawiamy karawany, oraz powózki dla gości.

Prosimy o zwiedzenie naszego zakładu bez zobowiązania.

Z poważaniem 695

„Ceremonja“ Zakład Pogrzebowy.

Podajemy do wiadomości,

że w czwartek, to jest dnia 24. grudnia b. roku kasy nasze będą czynne do godz. 11-tej - wyłącznie dla wykupu wksli -

Bank Ludowy Spółdz. zap. z n. odp. Bydgoszcz

Komunalna Kasa Oszczędności miasta Bydgoszczy, Bydgoszcz

Spółdzielczy Bank Bydgoski, Bydgoszcz

Bank Związku Spółek Zarobkowych Sp. Akc. Oddz. w Bydgoszczy.

Maszyny

sprzedaje tanio i na dogodnych warunkach. Reperacje maszyn, rowerów i gramofonów wykonuje się w najkrótszym czasie dobrze i tanio B. Janicki Bydgoszcz, Poznańska 20. 7c1

Saneczki łyżwy, hokej, oraz inne, narty i wszelkie inne przybory i odzież sport i gimnast. poleca po 3164 niskich cenach

B. Pańl Bydgoszcz, ul. Piotra Skarki 7. Wielki wybór, cenniki na żądanie. Reperuje wszelkie przybory sportowe i in.

Pianina Jähnego

sprzedaje z gwarancją na dogodnych warunkach

Fabryka Fortepianów W. Jähne

Bydgoszcz Gdańska 149, tel. 2225

Filje: 8646 Grudziądz, Toruńska 17-19.

Poznań, Gwarna 10

Na Gwiazdkę

polecam moje znane, z dobrej jakości codziennie świeżo wyrobione

M. Przybylski

fabryka cukierek i marcepanów Bydgoszcz, ul. Gdańska 12.

obok kina „Kryształ“ telefon 1348 3038

SIECI RYBACKIE

wyroby powroźnicze, SZCZOTKI STPAGATY

poleca po cenach zniżonych

St. Sperkowski, BYDGOSZCZ

Poznańska 6, telef. 19-28. 3041

Niesłychanie

niskie gwiazdkowe ceny na żyrandole' lampy, anodowy, ki. żarówki, żelazka i artykuły radiowe w firmie A. Marciniak, Bydgoszcz, Długa 6. Największe użycie minki gwiazdkowe. 3044

Matracce

sprężynowe wykonuje po cenach fabrycznych

Józef Bobkiewicz Bydgoszcz, Kowalska 4. 1735

Samochód

Minerwa Transformable (szybrowy) stan dobry gotów do jazdy okazynie na sprzedaż z powodu wyjazdu. Cena 300 dolarów. Oferty do „Dnia Bydgoskiego“ pod „Minerwa“. 703

Mieszkanie

słoneczne, komfortowe 3-5 pokoi centrum natychmiast odstąpię. Oferty „Dzień Bydgoski“ Bydgoszcz. „Wymontowane“ 3162

Wózki

dla lalek, rowerki, wózki dziecięce poleca Fabryka Wózków Dziecięcych Bydgoszcz, 3 maja 12. Hurt. 3163

Meble

Wszelkiego rodzaju pierwszorządnej jakości (gwarancja) Kompletne jadalnie, sypialnie, Gabinet, Kuchnie i wszelkie wyściełane, poleca po cenach fabrycznych Dobrzyński - Bydgoszcz, Batoro 3 (obok „Starego Rynku“) 173

Futra

najsolidniej, najmodniej oraz najtaniej wykonuje popularny w Bydgoszczy fachowiec Stanisław Kusak, Bydgoszcz, Dworcowa nr. 70. 603

Futra

garnitury wojskowe, cywilne wykonane podług najnowszych zurnali po bezkonkurencyjnych cenach. Jedraszak Bydgoszcz, Gdańska 72, róg Al. Mickiewicza.

Na Gwiazdkę
3-lampkowe
Radjo

kompletne z głośnik., ma-
terj. ant., baterj. już od zł.
począwszy tylko w firmie.

250,00

Zakłady Elektrotechniczne
BYDGOSZCZ,
Śniadeckich 61, t. 1107
firma koncesj.

Wina, likiery, koniaki
zniżone ceny od 5—10 %

daw. WERKMEISTER

Lierman i S-ka
Jagiellońska 4

Na gwiazdkę

polecamy wyśmienite

Cukry i Czekoladę

HAZET

firmy **HAZET** **Lwów**

GREY Gdańska 35, tel. 22-12, 212

poleca na święta znanej jakości
Pierniki własnego wyrobu.
Marcepan w wielkim wyborze.
Herbatniki nasposób warszawski

Konfekt herbaciany
z czekoladą lub bez i nadziewany.

Ozdoby choinkowe
Babki, Placki, Sękacze,
Struclę świąteczne

nadziewane makiem,
migdałami lub ro-
dzynkami.

Wysyłka
zamiejscowa.

Uprasza się
o wczesne
zamówienia.

Maszyna dla wszystkich

MAŁY REMINGTON

Tow. Przem. Handl. **BLOCH-BRUN SP. AKC.**
Oddział w Bydgoszczy, ul. Gdańska 42, tel. 438

Dywany

i firany

są najpiękniejszymi po-
darkami gwiazdkowymi

„Dekora“

Gdańska 10 I. p., tel. 226

Polecamy: **Gwiazdory,**
Pierniki, Czekolady,
Bombonierki

„LUKULLUS“

Fabryka cukrów i czekolady, Bydgoszcz

FILJE: Poznań, Inowrocław, Grudziądz,
Chełmno, Tczew, Chojnice, Sta-
rogard i Gdynia.

Specjalność:
Wierzchnie
koszule!

ul. Długa 52 narożnik Jana Kazimierza.
Wszelkie artykuły męskie!

Ceny w oknach wystawowych

Kasprowicza

ul. Długa 52 mówią same za siebie!

Warto odwiedzić! Warto się przekonać!

Kasprowicz
mało się reklamuje,
mało się chwali!

Na Gwiazdkę

praktyczne podarki
gwiazdkowe, ozdoby
i świeczki choinkowe,
kasetki, manicure, apar-
aty do golenia, brzyt-
wy, wody kolońskie, perfumy, etc. w wielkim wybo-
rze i po cenach znacznie niższych poleca

Drogerja Minerwa Cz. Kopczyński
Gdańska 17, róg Dworcowej, Bydgoszcz

Koldry watowane i puchowe —
Bielizna damska, pościelowa i sto-
lowa — poleca

J. Pilaczyński i S-ka

Gdańska 14 — Bydgoszcz — Telef. 814

Hotel pod
„Orłem“

J. J. Goerdel

właśc. Edmund Matecki

Handel win i spirytualji

Długa 10 BYDGOSZCZ Telef. 14

Znane ze swej jakości znakomite

PIWA OKOCIMSKIE

„Marcowe“ „Eksportowe“ „Porter“ „Świętojańskie“
oraz piwa „Prazdrój“ pilzneńskie, drozdowskie
i miejscowe.

W syfonach i butelkach poleca
na święta i prosi o wczesne
zamówienia

Reprez. Browaru „Okocim“

BYDGOSZCZ

Jackowskiego 4-6
Tel. 1505

Olbrzymi
wyбір materiałów.

Olbrzymia niżka cen
z okazji sprzedaży gwiazdkowej
Na materiały płaszczowe udzielamy 30% rabatu.

Gustaw Molenda i Syn, Bydgoszcz Gdańska 11
Telef. 2192

Własna fabryka sukna w Bielsku (Śląsk).
Dla Pań: wielki wybór mat. na płaszcze sport.

Radjo odbiorniki, najn. modele
wielki wybór części poleca

„Radjolux“ Specjalny skład
radjotechniczny
Bydgoszcz, Król. Jadwigi 5. Tel. 2101.

RADJO

odbiornik

najstosowniejszy prezent
pod choinkę
poleca

Z. Gonczewicz, Plac Wolności 1, Tel. 1124

NAJLEPSZY UPOMINEK GWIAZDKOWY
 Zupelna seperacja stacyj.
 Wspaniala harmonja dzwiekow.
 Ostatni wyraz techniki.
 Niezwykle latwa obsluga aparatu.

"Spełnione marzenie"

RADJO

Miejsce sprzedaży: 2872
Gdańsk, Stadtgraben 6, telefon 233-93
 Specjalny Magazyn Przyborow Radjowych i Fotograficznych.
 Demonstracje aparatow radjowych bez obowiazku kupna.

Wielka wystawa gwiazdkowa ZABAWEK
 oraz SZKŁO PORCELANA KRYSTALY FAJANSE

Gustaw Heyer
 TORUN, Szeroka 6
 tel. 517. 2862

65 000 000

PAR NOSZONYCH W EUROPIE JEST GWARANCJA ICH DOBROCI

REZINOTRUST

Sierniki! Sierniki!
 pierwszorzednej jakosci z jedyniej polskiej fabryki 2898

J. Ruchniewicz, Toruń
 wszedzie do nabycia telefon 522
 sklad fabryczny Szeroka 43.

Kawa
 specjalne swiateczne mieszanki
 2,20 do 5,00 za 1/2 kg.
 stale swiezo palona z wlasnej palarni 3101

Jan Gerszewski
 Prosta 10 TORUN Tel. 684

WIELKI WYBÓR w niespodziankach Gwiazdkowych

Czekoladę gwiazdory marcepanowe bombonierey
 po cenach najnizszych
 swiece choinkowe paczka 70 gr.

B. Jurkowski, Toruń Kościuszki 9

PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomosc polozona w Plochocinku i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w ksiedze gruntowej Plochocinek tom I karta 1 oraz Plochocinek tom I karta 6, na imie Bronislawa i Wiktorji z Gosienieckich Fryc-ow z Plochocinka zostanie dnia 13 lutego 1932 r., o godz. 10 przed poludniem wystawiona na przetarg przymusowy w drodze egzekucji w nizej oznaczonym Sadzie pokoj nr. 7. I. Nieruchomosc Plochocinek tom I karta 1, zapisana pod artykulem 1. podatku gruntowego i nr 12 ksiedgi podatku budynkowego ma nastepujace oznaczenie katastralne: Zagroda z rola, laka, pastwisko, zagajenie, karta mapy numer 1. parcele 651/52, 653/55, 662/44, 663/44, 664/46, 665/47, 680/52 o obszarze 7 ha 25 a 28 m. o czystym dochodzie 14.73 talarow jako podstawa podatku gruntowego i wartosci uzytkowej 135 marek jako podstawa podatku budynkowego II. Nieruchomosc Plochocinek tom I karta 1, zapisana pod artykulem 105 matrykuly podatku gruntowego ma nastepujace oznaczenie katastralne: rola, laka, woda, las przy wsi w obrzebie Plochocin o lacznej powierzchni 23 ha 12 a 28 m karta mapy numer 1. parcele 645/35, 646/35, 647/36, 644/38, 683/38, 650/53 o czystym dochodzie 36.79 talarow jako podstawa podatku gruntowego. Wzmianke o przetargu zapisano w ksiedze gruntowej dnia 26 wrzesnia 1931 r. Nijezsem wzywa sie wszystkich, ktorzych prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie byly w ksiedze gruntowej uwidocznione, aby z nimi zglosili najpозniej w dniu przetargu, przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzyli im przeczy. W razie niezastosowania sie do powyzszego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najnizszej oferty nie zostana wcale uwzglednione a przy rozdziale ceny kupna dopiero po roszczeniu wierzyciela i innych prawach. Zaleca sie dwa tygodnie przed terminem podac na piśmie albo do protokolu sekretarza sadowego dokladne obliczenie swych roszczen w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenie i kosztach sadowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyc pierwszenstwo, ktorego sie zada. Tych, ktorzy slyzy prawo sprzeciwienia sie przetargowi, wzywa sie, aby przed udzieleniem przybicia targu postarali sie o umorzenie lub zawieszenie postepowania, gdyz inaczej prawo ich odnosic sie bedzie zamiast do nieruchomosci, tylko do uzyskanej ceny kupna. 3193

Nowe, dnia 31 pazdziernika 1931 r. 3219
 3 K 11/30. Sąd Grodzki.

R-Denzer 1854

RZECZYWISCIE PRZYJEMNA
NIESPODZIANKA GWIAZDKOWA
 JEST KOSZ WYKWINTNYCH

WIN DENZERA

Sprzedaz butelkowa:
 w winiarni przy Lanter Markt 16. Telef. 239 36
 i w skladniach 3197

We Wrzeszczu:
 A. Gast, Am Markt
 Telefon 236 06

W Sopocie:
 Fr. Haeser, Seestr. 46
 Telefon 512 38

Biuro i skladnica:
 Kundegasse 81/82
 Tel. 241 38 i 239 36

RZADKA OKAZJA!

Z powodu likwidacji mojego zakladu zegarmistrzowsko-jubilerskiego
 wyprzedaje wszelkie towary do 31. bm.
 po wyjatkowo niskich cenach!

Upraszam o odbior wszelkich reperacyj.

3210 **M. Starzyński**
 Toruń, ul. Chełmińska nr. 1.

Praktyczne podarki! Wielki wybór!

Wiczone p.óra od 0,75 do 18,— guid.
 Dzienniki — albumy
 po różnych cenach
 Papier listowy Mappy listowe

Przybory pisanienne w marmurze i drzewie
 Olbrzymi wybór notesów 2980
 po cenach konkurencyjnych.

Danziger Papiergrosshandlung
 Gertruda Iwan — Gdańsk, Heilige Geistgasse 120
 Telefon 21127 Róg ulicy Ziegengasse Telefon 21127

Swiateczne zamowienia
 na 3213

Piwo Okocimskie
 uprasza
 Repr. T. Chmurzyński
 Toruń Prosta 19 — tel. 125

Na gwiazdke poleca wielki wybor zabawek
 wozki dla lalok
 wozki dla dzieci
 po najnizszych cenach.

M. Sieckmann
 najstarszy na miejscu sklad towarow koszyk.
Toruń
 Szczytna 2. 2832

Żuł wszyscy wiedzą!!!
 Ze najlepsze GRAMOFONY I PATEFONY są tylko te, które posiadają Mechanizmy oryginalne Szwajcarskie Firmy **HERMANN THORENS, S.A. Ste Croix** i dlatego też przy kupnie Patefona lub Gramofonu, zwykłego czy elektrycznego, żądajcie aby posiadali mechanizmy z tą marką 3188

Co to jest jedyna gwarancja, że Wasz aparat przy granu odda czysty naturalny głos i nie będzie szumił.

Uwaga! Żądajcie także TOEEL Gramofonowych H. THORENS uznanych za najlepsze w świecie. Nieszumia, nie osują płyt, oddają czysty dźwięk.

Do nabycia we wszystkich pierwszorzednych magazynach. Jeneralne Przedstawicielstwo na całą Polskę i W. m. Gdańsk **„HARMONJA-REKORD“ Warszawa, Foksal 7-9. Telefony 246-20 i 8-26-56.**

Klische

kreskowe i siatkowe do gazet, katalogow i t. d. wykonuje z rysunkow i fotografii ---

Chemigrafja „Dnia Tomorskiego“

Zgloszenia w administracji Toruń, Szeroka 11

Popieracie swego!
 Idziecie po

MEBLE
 do **Leona Wodzaka, Gdańsk, Breitgasse 42.**

Tam kupicie wszelkiego rodzaju meble i wyscielane [Polstersachen] na dogodnych warunkach spłaty. 1414

Piwo Świętoj. à la Salvator
 3212 poleca
W. Browaru Okocim
 Prosta 10 — telef. 125

Tanie noclegi
 w dobrze ogrzanych pokojach za 1 guldena.
F. mdenheim
 Gdańsk, Aitst. Grab'n 63.

MAK miedziony 2998
 poleca
GRELEWICZ
 Toruń, Wielkie Garbary

FRANCISZEK WIENCEK
 Tel. 345 TORUŃ Mostowa 38.
 Skład papieru, obrazów, introligatornia, oprawa obrazów

Na czas gwiazdkowy
 poleca
 wielki wybór gier towarzyskich, artykułow galanteryjnych, pocztówki swiateczne

WINA, WODKI, LIKIERY I SPIRYTU
 krajowe i zagraniczne w wielkim wyborze najtaniej

U Raczyńskiego w Toruniu
 ul. Mickiewicza 105
 Sklep tow. kolonialnych i Restauracja
 Przyjmuje asygnaty Spółdz. „KREDYT“ 3211

Kalendarz
 scienny gratis
W. Mackowia
 Toruń, Szeroka 24.

Sprzedam
 wille na dogodnych warunkach. Oferty do Dnia Powszechnego pod 3121. Toruń.

Co podarować na gwiazdkę? wprost z fabryki dla odbiorcy po najtańszych cenach dziennych, w wielkim wyborze z szlifierni kryształów

Kryształy ołowiane, 3118 **FRIEDRICH LOCKE**

Sprzedaję jedynie: Holzmarkt 12-14 (Deutsches Haus) Keine Filiale

ZIMA! Przez osobisty zakup w pierwszorzędnym fabrykach jest mi możliwe służyć mojej Szanownej Klienteli gatunkami pierwszej jakości po nader **korzystnych cenach!**

Już nadszedł wielki transport GARDEROBY! WSTAP - OBEJRZYJ!!!

PLASZCZE: Damskie, Męskie, Dziecięce
UBRANIA, SWETRY, TRYKOTAZE
Bieliznę Damską, Męską, Dziecięcą.

MATERJAŁY: jedwab, wełniane, baweł.
GALANTERIA: rękawiczki, pończochy, skarpetki.
Koldry, Pledy, Firany, Obrusy, Płótna!

KREDYTU UDZIELAM za asygnałą Spółdzielni Kredyt **Bez wpłaty!**

SKŁAD BŁAWATÓW I KONFEKCI
WOJCIECH MIKOŁAJCZYK
GDYNIA, Św.-Jarska vis a vis Grand Cafe - Tel. 1539.

KREDYTU UDZIELAM za asygnałą Spółdzielni Kredyt **bez wpłaty!**

Pod GDYNIA
przy stacji kolej. Rumia-Zagórze

PARCELE
BUDOWLANE

800 m² i więcej już od 1.- zł. za m² oraz parcele rolne od 5.000 m² a 60 gr. m². **na dogodnych warunkach**

na sprzedaż.

K. Kusche, Rumja **DOW. Morski**

NA GWIAZDKĘ

polecam w wielkim wyborze sprzęty domowe i kuchenne ciężkie garnki aluminiowe, karnisze, saneczki, łyżwy, scyzoryki, brzytwy, noże do owoców, noże i widelce, towary alpakowe, podstawki do oboinek, narzędzia dla chłopców i t. p. po cenach jaknajtańszych

PAUL TARREY, TORUN
Telefon 138 St. Rynek 21
Proszę o zwiedzenie bez przymusu kupna.

Browar Pomorski

Józefa Chronowskiego
Tel. 195 Podgórs-Toruń Tel. 195

poleca
swe za wymienione uznane piwa pod nazwą
„SMIETANKA POMORSKA“
SŁODOWE,
„KARAMEL POMORSKI“
KOZŁAK (BOCK)

SAMOZATRUCIE

Samozatrucie jest przyczyną wielu dolegliwości (ból artretyczny i łamanie w kościach, ból i zawroty głowy, wzdęcia, odbijanie, ból w wątrobie, niestrawność, brak apetytu, swędzenie skóry, skłonność do obrzęków, plamy, zmarszczki i wyzwały na skórze, skłonność do tycia, podenerwowanie i bezsenność, nerwowe bicie serca, młotki, język obłożony). TRUCIZNY wewnętrzne, wywarzające się we własnym organizmie, zanieczyszczają krew, niszczą organizm i przyspieszają starość. Choroby samozatrucia i zlej przemiany materji **LECZY NIE LEKARSTWA A KREW CZYSTĄ.** Wątroba i nerki są organami czyszczącymi krew i sokli ustroju. Najracjonalniejszą i zgodną z naturą kuracją jest unormowanie czynności wątroby i nerek. 20-letnie doświadczenie i najwyższe odznaczenia wykazały, że zioła lecznicze

„CHOLEKINAZA“ H. Niemojewskiego jako zioła i mocopędne są jedynym naturalnym czynnikiem odciążającym soki ustroju od trucziny własnych i zapewniającym szybki powrót do zdrowia. Bezpłatne broszury Dr. med. H. Niemojewskiego wysyła lab. fiz. chem.

„CHOLEKINAZA“ H. NIEMOJEWSKIEGO, WARSZAWA, NOWY ŚWIAT 5, po przysłaniu niniejszego ogłoszenia

W roku 1902 wynalazłem przeciw:

astmie, gruźlicy i suchotom
POWIDŁA ZIOŁOWE

Wynaleziono przeze mnie powidła ziołowe, są jedynym środkiem, którym można zapobiec tym chorobom i stosowane są przeciw: zapaleniom płuc i oskrzeli, astmie rodzinnej, różnego rodzaju astmie z własnych zarlebiań, Kaszlu, Kokiuzza i t. p. chorobami. 3000 listów dziękczynnych otrzymanych z Polski i zagranicy od wyliczonych moimi powidłami ziołowymi, które są do przejrzenia, świadczą o ich skuteczności.

2652 **Stanisław Śliwański**
Wynalazca Powideł Ziołowych.

Wysyła za zaliczeniem i pocztą tylko:
Wytwórnia Powideł Ziołowych Stanisława Śliwańskiego Łódź, Brzezińska 33.

Georg Valtinof
Parowa Mleczarnia i Fabryka Sera

Mleko
Śmietana
Masło
Ser

dobrze i tanie.
GDANSK
Telefony 41572, 41573 Telefony
- Filje we wszystkich dzielnicach miasta. -

Na gwiazdkę

poleca
perfumy, komplety manicure, nesesory skórzane

oraz inne tanie prezenty po cenach najtańszych

Drogerja pod Orłem
GDYNIA
10 lutego róg Śwtojańskiej. Telefon 1800.

Najpraktyczniejszy podarek gwiazdkowy
to para eleganckiego **OBUWIA**

z firmy **JAN ZIELINSKI**
Toruń, Szeroka 31. Bydgoszcz, Gdańska 12.
Polecamy obuwie męskie, damskie, dziecięce oraz śniegowce i obuwie filcowe

Właściciele majątków i gospodarstw większych, którzy zamierzają sprzedać swój majątek w całości lub rozparcelować, zechcą zgłosić się do mnie. Mam poważnych reflektantów na większe objekty ziemskie oraz kilkuset reflektantów na osady. Przeprowadzam regulację hipotek i długów.

B. Osowski, Czersk (Pom.) ul. Król. Jadwigi 7.

CZEKOLADĘ
2998 blok poleca
GRELEWICZ
Toruń Wielkie Garbarv.

Na gwiazdkę

polecam
zegarki,
zegary,
platery,
bizuterję,
obraczki ślubne

już od 20 zł. para na dogodnych warunkach
Ceny znacznie niższe!
Udzielam Kredytu na asygnały!

K. Bibik
TORUŃ
Szewska 10

HOTEL

Naprzeciwko Dworca Głównego
Tel. 250-51 i 263-06.

CONTINENTAL

wł. Bałtyckie Tow. Terenowe z o. o.

Przeszło 100 łóżek
Łazienki, mineralna woda
telefon w pokojach

GDANSK

DZWIĘKOWE KINO
SWIATOWID
Dziś i dni następne!

Rewacja sezonu!
„Przeżyłcie jednej nocu“
fascynujący dramat erotyczno-sensacyjny w roli głównej MARCELLA ALBANI, IGO SYM i JEAN BRADIN. Ponadto świetny nadprogram.

DZWIĘKOWE KINO
PALACE
Na okras przedświąteczny po cenach zniżonych
50, 80 i 1,20 zł.
Greta Garbo, Nils Asther, Lew's Stone
Dziś i dni następne! w pięknym dramacie dźwięk. „DZIWA ORCHIDEA“

**Murowane:
Kalamajski
Najtańszy!**

Każdy może się przekonać!

- Pończochy damskie „Macco“ . . . 1.95
- Pończochy damskie jedwabny flor. . . 2.65
- Pończochy damskie jedwab do prania . . . 2.75
- Pończochy damskie prima jedwab . . . 3.85
- Pończochy damskie zimowe angielskie . . . 3.40
- Pończochy damskie zimowe wełniane . . . 4.75

3196

PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Małym Komorsku i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Mały Komorsk tom VII karta 162 na imię rolnika Ernesta Bendiga z Małego Komorska zostanie dnia 5 marca 1932 r., o godz. 9 przed południem wystawiona na przetarg przymusowy w drodze egzekucji w niżej oznaczonym Sądzie pokój Nr. 7. Nieruchomość Mały Komorsk tom VII karta 162 ma następujące oznaczenie katastralne: Nr. 16 księgi podatku domowego i Nr. 10 matrykuły podatku gruntowego. Parcele 49, 65, 578/64, 619/51. Powierzchnia 81 arów 20 metrów, dom mieszkalny ze stajnią, stodoła, podwórzem, ogrodem owocowym i odrębną stajnią dla drzewa, rola, szosa. Wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego 60 marek i jako podstawa podatku gruntowego 89/100 talara. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 4 czerwca 1930 r. Niniejszym wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z nimi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdopodobnili, gdyżby wierzytel im przesył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione a przy rozdziale ceny kupna dopiero po rozsezeniu wierzytela i innych prawach. Zaleca się dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokołu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. Tych, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybycia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna. 3 K 8/30. Nowe, dnia 14 grudnia 1931 r. Sąd Grodzki.

LICYTACJA PRZYMUSOWA
Dnia 21 grudnia o 11 sprzedaje w Rudaku w firmie Zakłady Ceramiczne przymusowem przetargiem za gotówkę: 8 tysięcy sztuk cegły palonej. 3217 Bartkowiak, kom. sąd. Rabińska 12.

INSTITUT POLYTECHNIQUE

66, Bd Exelmans, Paris (XVIe)
Wyższa Szkoła Techniczna naucająca syst. korespondencyjnym
Rok założenia 1920.

SEKCJA POLSKA

(jęz. wykładowy — polski)

Przyjmuje się zapisy kandydatów na wydziały

I. Elektrotechniczny

(dyplomy Montera, Technika Inżyniera)

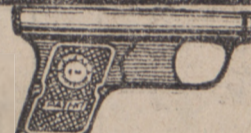
II. Inżyniersko-Budowlany

(dyplomy Technika Inżyniera)

Program oraz warunki przyjęcia wysyła się na żądanie. 7785

OSTATNIA NOWOŚĆ!

BROWNING kal. 6 mm (wed. rys.) strzelający z metalowych naboi do celu. Patent Nr. 2295. Bez pozwolenia. Cena tylko 21 zł. — (zam. 35). 160 naboi mosteńskich alarmowych 21 zł. — Futerał skorkowy 1,85, 2,50, 3,50 zł. Wysyłamy za zaliczeniem pocztowem. Koszt przesyłki płaci kupujący.

d/Tow. „MONTRE” Warszawa Sienna 27/DP. Firma czyst. od roku 1900.

Świece choinkowe

30 sztuk . . . p. 0.75 zł
kulkki 1 „
lichtarzyki 0.70 „
lametta p. 0.10 „
zimne ognie, włos anielski, czubki najtańszej tylko
Toruń **ARACZEWSKI**
Chelmińska przy Rynku.
Przyjmuje asygnaty, towar odsyłam do domu.

Rodacy! Kupujcie

3174
wyroby polskie z pierwszorzędnej produkcji bielskiej z I. źródła Garderoba damska i męska po nadzwyczaj tanich cenach. Modne materiały na składzie. Własny warsztat. Eleganckie wykonanie na miarę. Gwarancja za dobre leżenie. Odzież skórzona i towary włóczek, po cenach przystępnych. Jedynie w składzie przy Heil. Geisgasse 36, róg Korkenmachergasse.

Skład drogerijny

3144
z kompletnym urządzeniem i meblowaniem 5 pokojowym w Toruniu, Szeroka 17, od zaraz lub później na dogodnych warunkach oddam. Franciszek **SAMULSKI** Toruń, Warszawska 6.

Ostrzeżenie

Ostrzegam i unieważniam weksle moje, które są w posiadaniu p. Joanny Stasiak i jej męża zam. w Toruniu ul. Mickiewicza 118, na sumę tysiąc sto zł. pl. 500 zł. 15/XII 31, a 600 zł. pl. kolejno każdego 15 miesiąca począwszy od stycznia 1932 roku, gdyż takowych wykupować nie będę. Sprawy skierowałem do Sądu. 3184 Tadeusz Mężyk

TANIO!

Swetry
Kamizelki
Pulowery
męskie
damskie i dziecięce
B. Wilamowski
Toruń
28 ul. Żeglarska 28

REPERTUAR

TEATRU TORUNSKIEGO

W sobotę, dnia 19 bm. o godz. 16-tej specjalne przedstawienie dla młodzieży szkolnej „Płowce”
Kronika dramatyczna w 4 akt. Z. Arentowicza.

W sobotę 19 bm. o godz. 20-tej „Płowce”
Kronika dram. w 4 akt. Z. Arentowicza

W niedzielę 20 bm. o godz. 16-tej Przedstawienie dla dzieci po cenach najniższych **Czerwony Kapturek i Złoty Król**
Bajka Or-Ota

W niedzielę 20 bm. o godz. 20-tej „Płowce”
Kronika dram. w 4 akt. Z. Arentowicza

W poniedziałek dnia 21 bm. o godz. 20-tej Przedstawienie sprzedane dla wojska „Płowce”
Kronika dram. w 4 akt. Z. Arentowicza, Passe-Partout i Abonnemety nie ważne.

MEBLE Teraz jeszcze taniej
BRACIA TEWS
Mostowa 30 1840

OGNIE
zimne karton 10 sztuk. zł. 0.28
Jan Kapczyński
Toruń, Szeroka róg Mostowej i Szczytna 15

Elegancko
szybko i tanio nadrabiam stopki w pończoszkach, na maszynie, według koloru jakoteż i oczka łapię. Przedzamcze 10. Toruń. 7067

SWIECE
choinkowe w kolorach paczka zł. 0.65
Jan Kapczyński
Toruń, Szeroka róg Mostowej i Szczytna 15

Najtańszej kupisz **WINA, WÓDKI I LIKIERY** w firmie
Czesław WAŃSKI
Toruń, Strumykowa róg Szerokiej. 3159

Lichtarzyki - druciki
Girlandy — śnieg w wielkim wyborze
Jan Kapczyński
Toruń, Szeroka róg Mostowej i Szczytna 15

Konserwy
jarzynowe i owocowe
Groszek . . . kg 1.40 1.60
Warzywa miesz. kg 1.60 1.80
Kom pot miesz. kg 2.80
Jan Gerszewski
Prosta 10 Toruń Telef. 684

Na gwiazdkę polecamy
Ozdoby choinkowe
Mydła toaletowe
Kosmetykę
Perfumy
J. M. WENDISCH
Suko. Spółka Akcyjna.
Telefon 121 - Toruń, Stary Rynek 33.
Wielki wybór. Wszelkie przybory toaletowe.
Najtańsze źródło zakupu.

„MIMOZA”
Niewszorzedny gabinet kosmetyki paryskiej. stosowanie systematycznych zabiegów usuwających braki najbardziej zniszczonej cery. **Monique** wykonuje rutynową **manicurzystką**. Długotrwałe przyciemnianie brwi, rzęs i włosów. Przyjęcia dla Panów codziennie od 5—6 po poł. Bezpłatna fachowa rada. Ceny przystępne. **Toruń, Szeroka 37, II. piętro.** 420

LAMETTA
choinkowa
paczka zł. 0.08
Jan Kapczyński
Toruń, Szeroka róg Mostowej i Szczytna 15

Na święta
oferuje **KONIAKI RUMY** likiery różnych fabryk, wina i to 10% niższe ceny fabryczne
Franciszek **SAMULSKI** Toruń, Warszawska 6 skład wódek 3145

Długie
i nudne wieczory spędzisz miło, przy czytaniu dobrych książek. Zapisz się więc zaraz do największej
WYPOZYCZALNI KSIĄZEK
w Toruniu przy ul. Chelmińskiej nr. 11/1. Około 9000 powieści, stale nowości. 3180

Na Gwiazdkę
Zegarki, Błusterie
Płatory obrączki ślubne zabawki Galanterie optyka poleca
L. Koncki, Toruń
Kr. Jadwigi 13.
ceny zniżone do 20%.

KONSERWY
jarzynowe rybne
kilo już od zł. 1.50
F. Kłopotki,
Toruń, Szeroka 25. telef. 50. 3021

Sprzedam tanio
z powodu przeniesienia mojego męża jako urzędnika państwowego do innej miejscowości
skład
towarów krótkich i konfekcji damskiej i dziecięcej
dużej miejscowości przy Rynku na Pomorzu.
Oferty „Gazeta Morska”
Wejherowo „Nad Morzczm”.

ŁYZWY
SANKI
NARTY
najtańszej 3222
Dostawa Sportowa
Toruń św. Katarzyny 5
Tania sprzedaż
ZABAWEK

Tylko do Świąt

Jan Kapczyński, Toruń

Perfumerja, ozdoby choinkowe, artykuły gospodarcze
ul. Szeroka, róg Mostowej i Szczytna 15

Na lądzie i morzu

NOWY PREZYDENT CHIN.

Lin Sen, dotychczasowy przewodniczący Komitetu konstytucyjnej, wybrany został jako następca Czangkajszeka prezydentem chińskiego rządu centralnego.

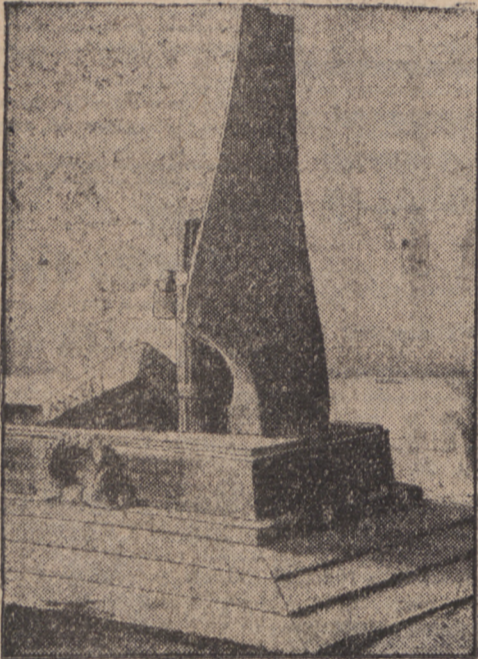
NOWY MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH.

Kenkisz Jozizawa, b. ambasador japoński w Paryżu, mianowany został ministrem spraw zagranicznych w nowym rządzie japońskim.

Komu zależy na jakości i dostępnych cenach, kupuje na święta tylko

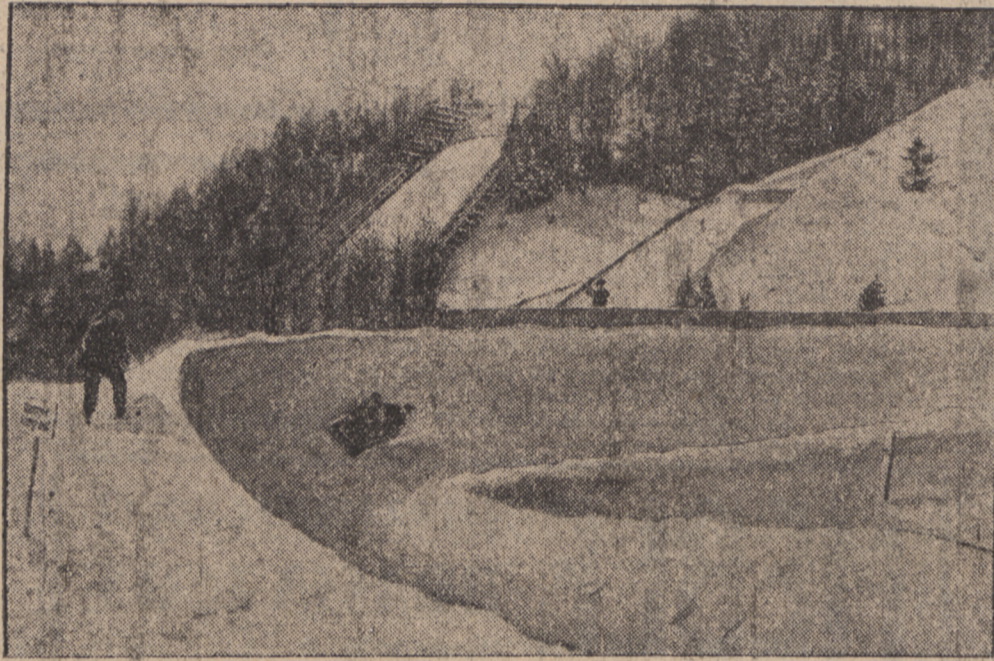

WEESEGO 2737
Toruńskie Pierniki,
Czekolady i Praliny
Toruń, ul. Królowej Jadwigi 20.

POMNIK DLA OFIAR LOTU TRANSATLANTYCKIEGO ESKADRY WŁOSKIEJ

W dniu 24 grudnia odbędzie się odsłonięcie pomnika dla ofiar lotu transatlantyckiego eskadry włoskiej do południowej Ameryki. Pomnik wzniesiony będzie u wybrzeża brazylijskiego, w pobliżu miejsca, gdzie jeden z hydroplanów włoskich runął do morza. Włochy pragną uczcić w ten sposób pamięć lotników, którzy złożyli życie w ofierze ku chwale swej ojczyzny.

TUTAJ ROZEGRA SIĘ BÓJ O LAUR OLIMPIJSKI W SPORTACH ZIMOWYCH.

W lutym odbędzie się w Stanach Zjednoczonych w Lake Placid olimpiada zimowa. W Lake Placid spotkają się drużyny sportowe całego świata, aby w szlachetnym współzawodnictwie walczyć o laur olimpijski w sportach zimowych. Polska wysłała do Lake Placid również swoją drużynę reprezentacyjną.

W Lake Placid jest prawie już wszystko przygotowane do zimowych igrzysk olimpijskich. Dookoła wielkiej areny dla sportów zimowych zbudowano trybuny, które pomieścić mogą 10.000 widzów. Po jednej stronie widzimy nowy tor bobslejowy, po drugiej widać skocznię narciarską.

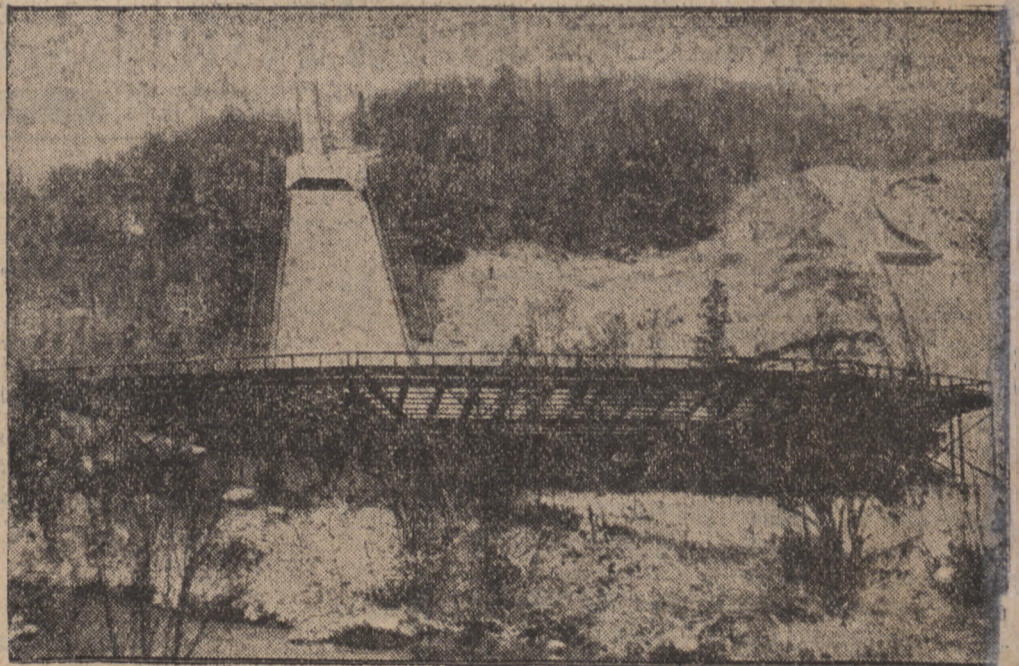
POŻAR TEATRU W KOPENHADZE.

Onegdaj wybuchł pożar w najstarszym kopenhaskim teatrze operetkowym Nørrebro. Pożaru, który wybuchł w nocy mimo wysiłków straży pożarnej nie zdołano ugasić tak, iż cały gmach spłonął.

W OKRESIE HURAGANÓW I BURZ.

Nastal okres burz zimowych. Zewsząd donoszą o nawałnicach i huraganach, które szaleją na morzach północnych, niejednemu okrętowi, niejednej barce na zgubę. Rozpaczliwe sygnały S. O. S. rozlegają się w słuchawkach aparatów radiowych i alarmują statki, drużyny ratownicze, które na wybrzeżach czuwają dzień i noc. Poniżej widzimy taką załogę ratowniczą na wybrzeżach Anglii podczas ćwiczeń przy aparacie rakietowym.

TAM, GDZIE OBDĘDZIE SIĘ OLIMPIADA ZIMOWA 1932.

W lutym roku przyszłego spotkają się w Lake Placid sportowcy zimowi wszystkich państw całego świata, aby walczyć o laur olimpijski. Powyżej widzimy część nowego toru bobslejowego w Lake Placid.

Ogłoszenia: wiersz milim. na stronie 7-lamowej . . . 0,25 zł
w tekście na pierwszej stronie . . . 1,50 zł
na drugiej i trzeciej stronie 1 zł — w tekście . . . 0,60 zł
Drobne za słowo 15 gr. pierwsze słowo podwójnie.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25% zniżki, komunikaty 50 gr.
Za ogłoszenie skomplikowane i z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki.
W Gdańsku za wiersze m/m na stronie 7-lamowej . . . 15 fen.
Drobne za słowo 5 fen., — tytułowe . . . 50 fen.
Przy sądownym ściąganiu należności rabat upada. Dla wszelkich spraw spornych właściwe są Sądy w Toruniu. Za terminowy druk przepisane miejsca ogłoszenia administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny Wacław Górnicki w Toruniu, Bydgoska 37
Red. odpowiedzialny na Gdynięce Józef Dobromiński Mostowa 6
Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska Wł. Cieszyński, Gdańsk, Stądgraben 6
Redaktor odpow. na Gdynię Henryk Tetzlaff, Gdynia, Grudniak
Redaktor odpowiedzialny na Inowrocławiu Józef Dąbrowski Inowrocław ul. Pożnińska 85
Redaktor odpowiedzialny na Grudziądzu Józef Stancak, Grobliwa 6
Za ogłoszenia odpowiada administracja wydawnictwa: „Dzień Pomorski”, „Dzień Bydgoski”, „Gazeta Morska”, „Dzień Grudziądzki”, „Dzień Kaszubski”, „Dzień Kujawski”
Nakładem i czcionkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu

Abonament miesięczny wynosi
w ekspedycji miejscowych agencji . . . 3 — zł
z odnośnikiem do domu w Toruniu . . . 3,60 zł
przez pocztę z odnośnikiem . . . 3,36 zł
od opaska . . . 4,50 zł
w Gdańsku przez pocztę . . . 2,50 gd przez chłopca . . . 2,30 zł
z odbieraniem w administracji wprost gd 2, zagranicą 4 gd . . . 7. — zł
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w zakładzie strajki). Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma
P R E N U M E R A T A „DNIA KUJAWSKIEGO” miesięcznie w administracji 2,70 zł — na pocztach już z odnośnikiem kwartalnie 9,27 zł miesięcznie 3,09 zł